

UVODNA RIJEČ

Lov na 10.000 eura plaće

Piše: Igor Knežević

Počinju se dobivati prvi obrisi Vlade koju će sačinjavati HDZ s partnerima, Domovinski pokret (DP) i nekoliko predstavnika manjinaca. Iako je HDZ-ova Vlada u prošlim mandatima učinila i puno dobrih stvari za umirovljenike, kao što je npr. pravo izbora mirovine iz prvog ili oba stupa, te novi model obiteljske mirovine gdje osoba može zadržati svoju i dobivati dio mirovine pokojnog supružnika, onaj ključan problem, a to su niske mirovine većine umirovljenika nije riješila, pa su tako statistički podaci o siromaštvu starijih osoba iz godine u godinu sve gori.

S druge strane DP je svoj program bazirao na ideološkim stavovima, te na jačanju demografije povratkom iseljenih Hrvata i pomoći mladim obiteljima, pa je izgledno da se neće baviti puno umirovljenicima. Ipak, u svom predizbornoj programu navode da treba podići osobni odbitak sa sadašnjih 530 na 700 eura, čime bi „velika većina umirovljenika bila oslobođena poreza, osim onih s povlaštenim mirovinama“. Što je doista i točno. No, to bi povisilo mirovine u navedenom rasponu tek za 20-ak eura, što nije dovoljno.

U programu DP je i otvaranje domova za starije, hospicija i stacionara za smještaj neizlječivo bolesnih osoba, te skraćivanje liste čekanja u bolnicama. I to je uglavnom sve od DP-a što se tiče starijih, a s obzirom da će DP-u vjerojatno pripasti resori za demografiju, poljoprivredu, te gospodarstvo s energetikom, očito je kako će HDZ i dalje krojiti politiku mirovinskog sustava.

Malo teži put za ostvarivanje većih materijalnih prava hrvatskih umirovljenika je putem EU parlamenta, koji može utjecati i na nacionalna zakonodavstva dajući obvezujuće zakonodavne okvire i direktive, pa je tako interes Europske federacije umirovljenika i starijih osoba (FERPA), čiji je i SUH član, da se u svim zemljama EU uvede obvezujuća minimalna mirovina koja bi jamčila dostojan život svim umirovljenicima. Da bi se taj, i drugi važni zahtjevi realizirali, potrebno je u EU parlamentu imati zastupnike koji su socijalno osjetljivi, zbog čega je FERPA na zadnjem sastanku dala smjernice svojim članicama u vezi predstojećih izbora za EU parlament.

Tako se preporučuje starijim osobama da glasaju za stranke i pojedince koji u svojim programima imaju jasne i definirane politike prema starijim osobama, koje će utjecati na njihovu dobrobit. Navodi se i da su radnički sindikati tradicionalno vezani uz „lijeve“ stranke, koje su socijalno osjetljivije, pa je prirodno i da umirovljenici podržavaju takve stranke. No, na primjeru Hrvatske teško je definirati lijeve i desne stranke, jer dvije najveće se proklamiraju kao desni centar (HDZ) i lijevi centar (SDP), a zapravo su u praksi obje centar, a još se dobro sjećamo SDP-ove Vlade Zorana Milanovića, kad je ministar Mrišić ukinuo besplatnu dostavu mirovina poštom umirovljenicima, a ministrica Opačić uvela obvezu plaćanja alimentacije bakama i djedovima za unuke.

Iako ni SDP ni HDZ nisu idealni, najgore je glasati za one koji su već u prošlom sazivu izborili mjesta u EU parlamentu jašući na jeftinom populizmu, a u praksi nisu radili gotovo ništa, a sad bi primali pozamašnih 10 tisuća eura bruto plaće. Od 12 hrvatskih europarlamentaraca najmanje aktivni su bili Mislav Kolakušić sa 10 amandmana i pet prijedloga rezolucija te Vilibor Sinčić sa 18 amandmana i 14 prijedloga, a najaktivniji SDP-ovi Tonino Picula sa 2352 amandmana i 110 prijedloga i Biljana Borzan sa 2307 amandmana i 7 prijedloga te HDZ-ova Željana Zovko sa 1978 amandmana i 271 prijedloga. I ne samo to, jer i kad stigne povremena vijest o Kolakušiću i Sinčiću, obično nije dobra, pa su tako obojica nedavno u izglasavanju direktive o suzbijanju nasilja nad ženama bili suzdržani, a Ladislav Ilčić protiv. Ako već netko mora u EU parlament, neka to budu radišne i društveno osjetljive osobe.

U OVOM BROJU:

**USPJEH PETICIJE
„VEĆE MIROVINE ODMAH!“**

**Prikupljeno gotovo
34.000 potpisa**

**OBILJEŽEN PRAZNIK RADA U
TVORNICI KULTURE**

**Veće plaće za veće
mirovine**

**INTERVJU: PROF.DR.SC.
SMILJANA LEINERT NOVOSEL**

**Očekujem da će
se obećanja iz
kampanje ostvariti**

**DA LI SE MIROVINE KRPAJU
IZ DRŽAVNOG PRORAČUNA?**

**Napumpani
mirovinski rashodi,
ispumpane
stvarne mirovine**

HRVATSKO VRIJEME BESKUĆNIŠTVA

**Kad je život samo
jedan obrok dnevno**

Vodič HZZO-a

info.HZMO

Poštarina plaćena HP-u d.d. u sortirnici 10200 Zagreb
Šalje: Sindikat umirovljenika Hrvatske,
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10 000 Zagreb

Veće plaće za veće mirovine

U organizaciji Saveza samostalnih sindikata Hrvatske (SSSH) u Tvornici kulture u Zagrebu 1. svibnja 2024. godine obilježen je Međunarodni praznik rada. Riječ je o događaju koji okuplja sindikate, poslodavce i predstavnike vlasti, a na kojem su i ove godine prisustvovali i predstavnici SUH-a, predsjednica Jasna A. Petrović, zamjenik Stjepan Milobara, glavni tajnik Igor Knežević i financijska referentica Marina Glavina. Bila je to stoga prilika i za SUH-ovce da porazgovaraju s predstavnicima vlasti. U prigodnom video uratku o postignućima u posljednjih godinu dana, posebno je mjesto dobila i Peticija SUH-a.

Na Prazniku rada u Tvornici sudjelovali su i Mihael Furjan, predsjednik Hrvatske udruge poslodavaca (HUP), Irena Weber, glavna direktorica HUP-a, Ivan Vidiš, izaslanik predsjednika Vlade RH, Majda Burić, izaslanica Hrvatskog sabora i Martina Ciglerić, izaslanica predsjednika RH.

U uvodnom obraćanju predsjednik SSSH Mladen Novosel je pozvao buduću Vladu da se politike plaća kvalitetno urede, da se dodatno regulira radno vrijeme i plaćanje prekovremenog rada, te da se organizira bolji nadzor provođenja kolektivnih ugovora od strane Državnog inspektorata RH. Vrlo lijepo je što je u svom govoru spomenuo i umirovljenike, pa je tako kazao kako je reguliranje plaća ključno i za sadašnje radnike, sadašnje umirovljenike, te za sadašnje radnike kao buduće umirovljenike, te da, ako se to ne promijeni, možemo očekivati u budućnosti još više socijalnih slučajeva.

Novosel se u svom govoru obratio i predstavnicima vlasti, između ostalog kazavši i da se treba preispitati opravdanost postojanja II. mirovinskog stupa, kao i da se omogući veća dostupnost javnog zdravstva i priuštivih stanova. Od svih spomenutih gostiju, tek je Majda Burić u svom govoru spomenula umirovljenike.

Kako poslodavci varaju

„U privatnom sektoru jedina konstantna koju poslodavci poštuju, što državni inspektorat jedino nadzire, je isplata minimalne plaće, u ovom trenutku to je 840 eura bruto, i to je jedina sigurna isplata od koje umirovljenici mogu očekivati da će iz generacijske solidarnosti nešto doći i njima za isplatu mirovina, jer još uvijek radnici plaćaju 15 posto doprinosa za generacijsku solidarnost. Pa tako često vidimo kako privatnici svojim zaposlenicima isplaćuju minimalce, a ostalo isplaćuju kroz neoporezive dodatke, ili na crno, pa se čudimo kako mirovine ne mogu rasti i zašto nam za isplatu mirovina godišnje nedostaju milijarde. Zato treba uvesti nove uredbe, zakone koji će odrediti koliko će iznositi doprinosi za minimalnu plaću, koliko za srednjelosložene, a koliko za višesložene poslove, jer poslodavci sada često isplaćuju istu plaću i nekom sa srednjim obrazovanjem i inženjeru“, kazao je Novosel, zaključivši i da ne treba samo dizati minimalnu, već i medijalnu i prosječnu plaću.

Nakon održanih govora dodijeljene su godišnje nagade SSSH – Srce sindikalne solidarnosti i Nagrada SSSH za doprinos u zaštiti na radu. Srce sindikalne solidarnosti je godišnja nagrada SSSH ustanovljena 1992. godine, a dodjeljuje se pojedincima i organizacijama u zemlji i inozemstvu koje su svojim radom i djelovanjem pridonijele razvoju sindikalnog pokreta temeljenog na solidarnosti i zajedništvu. Nagrada se sastoji od jedne glavne nagrade, te jedne ili više povelja.

Nagrada za Asju

Glavna nagrada Srce sindikalne solidarnosti ove godine dodijeljena je Sindikalnoj podružnici Ceste Šibenik d.o.o. Sindikata

prometa i veza Hrvatske. Uz glavnu nagradu dodijeljeno je i sedam povelja Srce sindikalne solidarnosti, a jednu od tih povelja dobila je i potpredsjednica SUH-a zadužena za regiju Jug Asja Tominić koja je održala i kratki govor.

„Od početka svoga rada u splitskom Brodosplitu učlanila sam se u sindikat, ne zato da bi me štitili već da bih bila dio njihove sigurne obitelji. Puno puta smo pregovarali za plaće, borili se za bolje uvjete rada, pa i prosvjedovali. Bilo je stoga posve prirodno da se odmah po umirovljenju uključim u Sindikat umirovljenika, u nadi da ću i ovdje moći pomoći olakšati život splitskih i svih hrvatskih umirovljenika. Nažalost, to nije jednostavno, a posebno u ovim danima nesigurne buduće vlade, umirovljenici su kao oni koji su izgradili ovu zemlju i zaradili svoje mirovine minulim radom, gurnuti na marginu i zapostavljeni“, kazala je Asja, te se nakon toga obratila i predstavnicima vlasti koji su sjedili u prvom redu:

Radnici i umirovljenici zajedno

„Vidim ovdje i neke uglednike i nadam se da će osvijestiti kakav je doista položaj ljudi koji bi u starosti trebali živjeti dostojanstveno i sretno. A čula sam nedavno po istraživanju UN-a da su hrvatski starci i starice na 80. mjestu od 143 zemlje u osjećaju sreće vlastitog života. Da ih je 34,8 posto siromašnih. Pa pozivam sve nas ovdje za Međunarodni praznik rada da nikad ne prestanemo biti zajedno, mi radnici i mi umirovljenici, da radom stvorenu sigurnost u starijoj dobi držimo visoko na zastavi naših sindikalnih zahtjeva. Sretan vam svima ovaj radnički praznik!“, poručila je Asja i dobila veliki pljesak.

Igor Knežević

Prikupljeno gotovo 34.000 potpisa

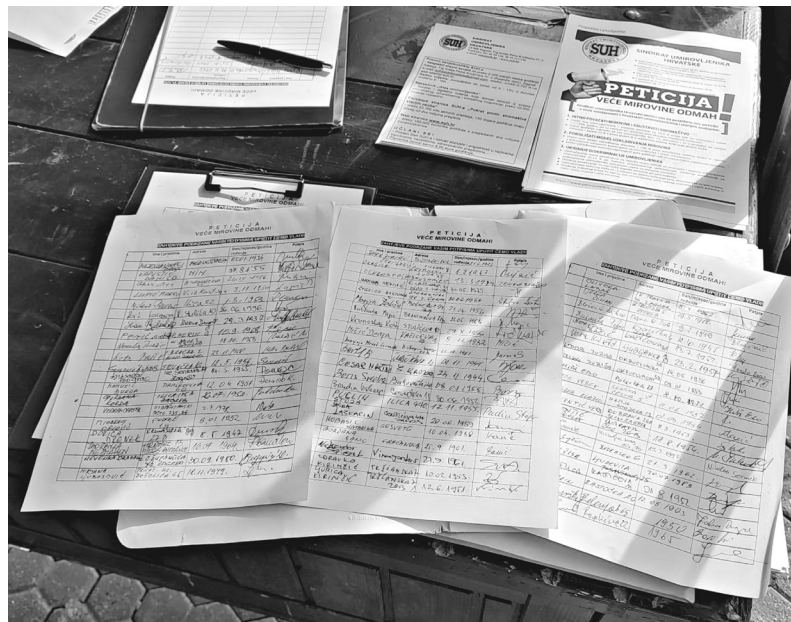

Završena je akcija prikupljanja potpisa za peticiju „Veće mirovine odmah!“, koju je Sindikat umirovljenika Hrvatske pokrenuo 28. veljače 2024. godine. U manje od dva mjeseca prikupljeno je 33.700 potpisa obespravljenih, siromašnih i poniženih umirovljenika koji su tako iskazali stav i želju da nova hrvatska Vlada konačno počne voditi više brige o njima i poboljša njihov bijedni standard. Riječ je o doista zavidnoj brojci potpisa, pogotovo što su se prikupljali u predizborno vrijeme kada je pažnja cjelokupne javnosti bila usmjerena na političke stranke.

Za usporedbu, SUH je prije devet godina također organizirao peticiju i prikupljao potpise za borbu protiv siromaštva starijih osoba, te je tada prikupljeno 26.000 potpisa, koji su bili uručeni tada novoizabranoj Vladi pod rukovodstvom Tihomira Oreškovića, te je ta peticija pomogla da se postignu pomaci u ostvarivanju većih prava umirovljenika. Prikupljene potpise ovogodišnje peticije predstavnici SUH-a uručit će novoj Vladi, koja je već u kampanji najavila prihvaćanje dijela zahtjeva.

Moglo je biti i 50.000

Upravo je okidač za pokretanje ove peticije bilo izbjegavanje Ministarstva rada i mirovinskog sustava da od studenog 2023. godine sazove sjednicu Nacio-

nalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe, kako bi se prije izbora definirali rokovi i modeli uvođenja 13. godišnje naknade, odnosno tzv. 13. mirovine, te nove formule usklađivanja mirovina, ali i postigao dogovor oko ostalih SUH-ovih zahtjeva, prije svega povrat duga od 10,5 posto za sve umirovljene nakon 1.1.1999. godine, ukidanja penalizacije pri ispunjavanju uvjeta za

starosnu mirovinu, te da se svim umirovljenim majkama omogući dodanih 12 mjeseci staža po djetetu.

Nažalost, unatoč tome što je svih osam zahtjeva iz peticije na prijašnjim sjednicama Nacionalnog vijeća za umirovljenika i starije osobe podržavala i Matica umirovljenika, koja je zajedno sa SUH-om istupala i u javnosti u vezi navedenih zahtjeva, ta je najveća umirovljenička organizacija u zadnji trenutak odustala od peticije, pa čak i upozoravala dio svojih udruga da ju ne potpisuju. Da to nije učinila, broj potpisa bio bi još veći, sigurno preko 50.000. Nažalost, odmah nakon pokretanja peticije reagiralo je i nekoliko udruga iz Matice koje su obećale prikupljati potpise, da bi naknadno, nakon mjesec dana, javile da su „njihovi ljudi ipak odustali od potpisivanja“, jer im je javljeno da Matica ne sudjeluje?!

Potpisa je moglo biti i više da su programske zahtjeve iz SUH-ove peticije u svojim istupima podržale umirovljeničke stranke, no ne da se to nije dogodilo, već su s terena dolazile informacije da je HSU preporučio svom članstvu u Dubrovniku da ne potpisuju, a još gore, blok 'Umirovljenici zajedno' kojeg čini Stranka umirovljenika i BUZ javno su napadali peticiju i pozivali svoje članove da nikako ne potpisuju, valjda misleći da bi možda zaradili koji dodatni politički poen prije izbora, iako je SUH nepolitička udruga i radi isključivo u interesu umirovljenika i ne bori se za saborske fo-

telje. To je utoliko čudnije jer su neki od programskih zahtjeva potpuno isti, npr. HSU također zagovara hitno uvođenje 13. mirovine i poboljšanje modela usklađivanja, dok 'Umirovljenici zajedno' predlažu ukidanje penalizacije u dobi od 65 godina.

Volonteri kao rame za plakanje

Ograničavajući faktor svakako su bila i nedovoljna financijska sredstva SUH-a kojima bi se platili štandovi i organizirala akcija diljem Hrvatske, pa se glavnina potpisa prikupljala u šezdesetak gradova i mjesta u kojima SUH ima svoje podružnice i udruge.

A tu su na scenu stupili SUH-ovi volonteri koji su prikupljali potpise po tržnicama, glavnim trgovima, pred domovima zdravlja, dijelili potpisne liste po susjedstvu. Neki volonteri su se doista iskazali pa je tako Podružnica SUH-a iz Labina prikupila preko 2.600 potpisa i po tko zna koji put oduševila svojom organiziranošću

i predanošću zajedničkom cilju.

Kako bi se prikupilo što više potpisa, organizirano je i online potpisivanje peticije pa je na taj način prikupljeno gotovo 12.200 potpisa iz više od 200 hrvatskih gradova i općina, a koji su imali opciju ostavljati i komentare, koji su redom bili upečatljivi, a neki i potresni, jer ukazuju na rastuće siromaštvo i nezadovoljstvo hrvatskih umirovljenika, u kojima opisuju u kakvim lošim uvjetima žive, s niskom mirovinom, bolestima, invalidnosti i nemogućnosti da žive život dostojan čovjeka. Nažalost, većina hrvatskih umirovljenika ne zna se koristiti suvremenim tehnologijama, pa mnogi koji su i htjeli potpisati jednostavno nisu to učinili jer ne znaju kako.

Ne treba zaboraviti i one umirovljenike koji su pali u apatiju, pa su SUH-ovi volonteri na štandovima nerijetko mogli čuti od prolaznika da neće potpisati peticiju jer su šanse ionako male da se popravi standard umirovljenika i da ne vjeruju da će Vlada išta promijeniti te bi samo prošli dalje. S takvim stavom sigurno se ništa

ne može promijeniti... Tako su volonteri bili i rame za plakanje.

Najviše je potpisa stiglo iz bogatijih regija, poput Zagreba i Istre, dok se, izgleda, sve siromašniji dijelovi Hrvatske osjećaju depresivno i pomireno sa sudbinom, a osobito se to odnosi na stare, koji nerijetko nisu bili spremni niti potpisati peticiju samo zbog nevjerice da će se išta promijeniti na bolje.

Umirovljenici u fokusu kampanje

Predstavnici SUH-a su se u razdoblju prije izbora također sastajali sa čelnicima hrvatskih političkih stra-

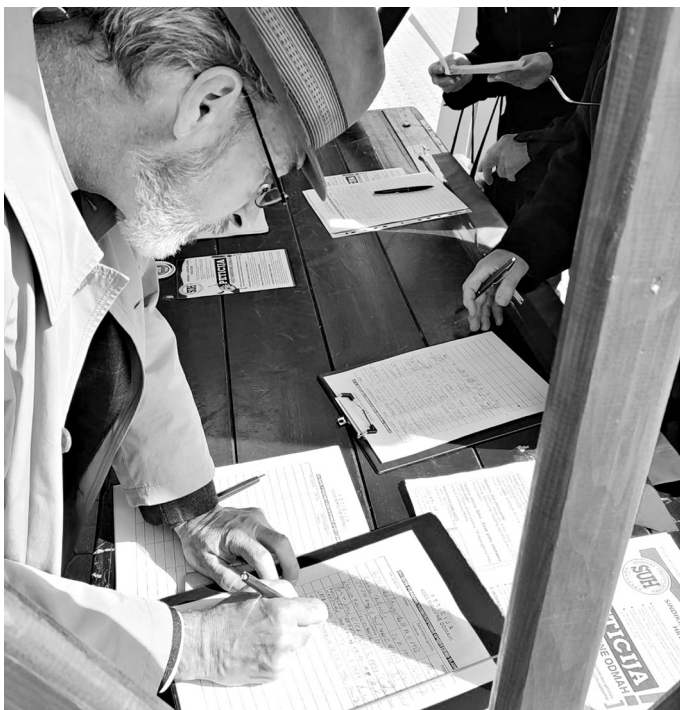

naka, kako bi saznali da li će u svojim programima ili svojim djelovanjima zagovarati politike i mjere koje će se odnositi na poboljšanje standarda umirovljenika. Upravo je jedan od ciljeva peticije bio potaknuti sve političke opcije da posvete punu pozornost na najugroženiju hrvatsku populaciju. Izborna kampanja je pokazala kako je položaj starijih osoba doista i bio u fokusu interesa mnogih stranaka, a broj skupljenih potpisa svakako je pokazatelj da se hrvatski umirovljenici osjećaju poniženima i žele promjene odmah.

U popratnim komentarima potpisnika peticije najviše se tražilo hitno povećanje mirovina za barem 20 posto, ukidanje penalizacije, trinaestu mirovinu, usklađivanje prema rastu inflacije, no neki su tražili da se usklađuju samo niske mirovine ili čak da sve mirovine budu iste. Da svako dijete mora vrijediti jednako, ponavljale su mnoge žene, očekujući da se Plenkovićev prijedlog o 12 mjeseci dodanog staža po djetetu primijeni na sve umirovljene majke. Nerijetko su tražili i da se smanje plaće političara, mirovine zastupnika, da se uvedu „europske mirovine“, vjerojatno misleći na iznose mirovina zapadnoeuropskih zemalja, a svakako su na tapeti bile i mirovine po posebnim propisima, pa čak i braniteljske, ali samo za one koji su ih ostvarili prevarama.

Stoga u ime onih koji su najsiromašniji i najnesretniji u ovoj zemlji prenosimo njihova očekivanja da će nova hrvatska Vlada u većoj mjeri nego prijašnja pokazati socijalnu osjetljivost prema umirovljeničkoj populaciji, i koja će prestati ignorirati zahtjeve iz SUH-ove peticije. Svi prikupljeni potpisi, svo nezadovoljstvo hrvatskih umirovljenika pretočeno u papir i dalje je na čekanju, čeka novu vlast i nadu u bolja vremena.

Igor Knežević

JESU LI UMIROVLJENICI TEK IZBORNO TIJELO?

Očekujem da će se obećanja iz kampanje ostvariti

◆ Često za medije komentirate aktualna politička pitanja, a u novije vrijeme parlamentarne izbore. Hrvatski građani izašli su na birališta 17. travnja, ali upitno je hoće li se uspjeli sastaviti nova Vlada na temelju aktualnih izbornih rezultata? Hoćemo li uskoro na nove izbore?

Budući pregovori o sastavljanju Vlade u ovom trenutku još traju, nezahvalno je bilo što prognozirati. Pregovori uvijek pretpostavljaju pristajanje na određene ustupke ali je pitanje kakve – radi li se o temama o kojima je moguće pregovarati ili o onima od kojih se ne odstupa. Interesi za formiranjem Vlade su veliki i vjerojatno treba vremena da se iscrpe sve mogućnosti dogovora relativnih pobjednika HDZ-a i DP-a ali ni izlazak na nove izbore ne bi trebao biti isključen. Mislim da je najvažnije poštivati većinsku volju birača na izborima.

Sukob, a ne savezništvo

◆ Mnoge političke stranke uoči izbora odabiru za partnere „svoju“ umirovljeničku stranku. Tako je HDZ izabrao Hrvatsku stranku umirovljenika. IDS ima svoju Istarsku stranku umirovljenika, a Čačić svoje umirovljenike. Jedina samostalna umirovljenička koalicija Platforma Umirovljenici zajedno dobila je oko 40 tisuća glasova, ali niti jedno saborsko mjesto. Što mislite zašto umirovljeničke stranke, kojih je oko 19, ne uspijevaju postići zajedništvo i osvojiti značajniju vidljivost u parlamentu? Zašto više od 1,2 milijuna umirovljenika ne glasa za – svoje stranke?

Možda baš stoga što ih je previše! Gubi se osjećaj za ono ključno – briga za umirovljenike, a dominira dojam da ih se koristi prvenstveno kao „nečije“ izborno tijelo. Na kraju se ne postiže cilj – ulazak predstavnika ove skupine građana u Sabor kao mjesto donošenja političkih odluka o umirovljenicima. Zašto stranke ne idu zajedno? Kao i kod preostalih

stranaka istih ili sličnih ciljeva – radi se o osobnom nedostatku lidera za suradnjom, isticanje sebe kao najbolje rješenje te zaobilazanje ostalih koje se vidi kao konkurente, a ne potencijalne saveznike.

Stalni pritisci neophodni

◆ U predizbornim utrkama, pa tako i u ovoj nedavnoj, političke stranke razmeću se najrazličitijim obećanjima. Ovoga puta su češće nego inače spominjani umirovljenici. Gotovo i nema stranke koja nije predstavila svoje brojčane benefite za starije, a najčešće se govori o pitanju povećanja mirovina, poboljšanju modela usklađivanja, trinaestoj mirovini, dodanom stažu za umirovljene majke od dvanaest mjeseci po djetetu itd. Većina obećanja je istovjetna ili slična onima koje je Sindikat umirovljenika ispisao na svojoj peticiji „Veće mirovine odmah!“, koja je započela uoči predizborne kampanje. Što mislite koliko političkih stranaka u svojim programima stvarno uključuju pitanja vezana za umirovljenike i građane treće dobi?

Vjerojatno većina i uključuje, ali treba jasno postaviti pitanje koliko njih koristi umirovljenike kao biračko tijelo, a koliko njih stvarno želi poboljšati uvjete života umirovljenika. Dobro je poznato kako stranke jedno govore u kampanji a drugo čine kad dobiju šansu da nešto realiziraju.

Slažem se da samo uporno inzistiranje na brizi za umirovljenike tijekom svih godina, stalni dijalog s onima na vlasti uz pojačani interes za to što rade i govore zastupnici kad uđu u Sabor, može biti dobar smjer djelovanja.

◆ Kako ocjenjujete hrvatski mirovinski sustav i još 2000-e godine započetu djelomičnu privatizaciju tog sustava. Poznato je da se i do 80 posto umirovljenika opredjeljuje za mirovinu samo iz prvog stupa, pa je Vlada odlučila ojačati drugi stup brojnim zakonskim

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske

Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica

Uređuje: Uredništvo

Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb

Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.

Info: telefon/fax: 01/4655 146; 01/4635 202

E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr

Grafički urednik: Zvonko Petrinjak

Tisak: Odranska 18, 10020 Novi Zagreb, mob. 098/704647

Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. glasilu SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13 Zakona o porezu na promet, oslobođen obveza plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 580 eura; za pola stranice 440 eura i za četvrtinu stranice 290 eura.

poboljšicama prošle godine. Da Vi odlučujete, što biste prvo poduzeli?

Povoljniji uvjeti za dulji rad

Ključno je rješenje promjena demografskih trendova – 1,35 zaposlenih na jednog umirovljenika je neodrživo na dulji rok. Mislim da će se morati omogućiti umirovljenicima koji to žele, da se vrate u svijet rada pod povoljnijim uvjetima – manje oporezivati dodatni dohodak te pokušati stimulirati mlade na veći broj djece. Naravno, sve se kasnije započinje raditi, dulje se živi... puno je za to argumenata.

◆ *Prema recentnim statističkim podacima, 34,8 posto osoba starijih od 65 godina je u riziku od siromaštva, a oko 60 posto žena te dobne skupine. Nadalje, prema najnovijem istraživanju UN-a u 143 zemlje, stariji od 65 godina u Hrvatskoj su čak na 80. mjestu po samodoživljaju sreće. Kako to komentirate?*

Rizik od siromaštva je ozbiljna tema i mislim da premalo govorimo o tome. Briga za preživljavanje ne ostavlja prostor za osjećaj sreće i zadovoljstva pa ovakvi nalazi ne čude. Premda, istraživanja osjećaja sreće su jako subjektivna i isto financijsko stanje ljudi mogu različito doživljavati. No, činjenica jest da su stariji od 65 godina iz godine u godinu sve siromašniji.

Siromaštvo u fokusu

◆ *Budući da postojeći trendovi starenja stanovništva, paralelno utječu i na porast stope siromaštva starijih osoba, i to osobito žena, slažete li se da bi taj dio populacije trebao biti na prvom mjestu za zakonske izmjene koje bi smanjile potrebu za javnim*

kuhinjama ili kopanjem po kantama za smeće?

Briga za starije treba biti u fokusu, ali uz paralelnu brigu za mlade od kojih očekujemo rast i boljitak u budućnosti. Konkretno slučajeve ekstremnog siromaštva treba hitno rješavati.

◆ *Možemo li očekivati da će budući parlament prepoznati potrebu za spašavanjem dostojanstva starijih stanovnika? Naime, Sindikat umirovljenika je u posljednjih pola godine kontaktirao sve veće političke stranke i pozvao ih uz goste kako bi jedni drugima prezentirali svoje programe i očekivanja. Svi su se odazvali osim Domovinskog pokreta. Držimo da smo time kao nacionalna umirovljenička udruga uspjeli utjecati na stavljanje tog pitanja pri vrhu predizbornih tema. Možemo li očekivati da će se obećanja realizirati?*

Možemo, ukoliko će interes saborskih zastupnika ostati dosljedan obećanjima iz kampanje. Ponavljam, umirovljenici su značajan segment u populaciji i biračkom tijelu i bilo bi očekivano da se obećanja iz kampanje realiziraju u što većoj mjeri.

Izrazito niske mirovine

◆ *Prosječna je mirovina umirovljenih prema Zakonu o mirovinskom osiguranju trenutno 513 eura, a medijalna iznosi samo 485 eura. No najviše zabrinjava da je udjel prosječne mirovine u prosječnoj plaći iznosi oko 42 posto. K tome čak 266 tisuća umirovljenika prima prosječne mirovine od samo 350 eura. Biste li Vi mogli od toga živjeti?*

Teško... to su izrazito niske mirovine. Pitanje je što je sve utjecalo na formiranje tog iznosa – duljina staža, razina poslova koje je netko obavljao, iznos uplata, nebriga oko usklađivanja sa plaćama i sl. U Hrvatskoj je manje od 20 posto umirovljenika odradilo barem 40 godina staža! Mjera kao što je obiteljska mirovina pokazuje brigu za starije žene koje žive dulje.

◆ *Na kraju jedno „žensko“ pitanje. Feminizam današnjice bori se protiv inferiornog položaja žene u društvu, od kolijevke pa do groba. No, mari li zapravo feminizam za žene treće dobi? Ako da, u kojoj mjeri, na koji način i što to znači u praktičnom smislu?*

Danas osjetno drugačije nego prije četrdesetak godina... interes za žene najčešće se usmjerava na ženska ljudska prava, a manje na starije žene i realne probleme vezane uz zaposlenost, brigu za djecu, usklađivanje privatnog i poslovnog života. Ne čudi što je istraživanje studentske populacije od prije deset godina pokazalo da gotovo nitko ne brine oko položaja žena.

Melita Funda

Pregled kod privatnika o trošku HZZO-a

Liste čekanja jedno su od gorućih pitanja hrvatskog zdravstva. Na važne zdravstvene preglede građani čekaju više mjeseci pa čak i preko godinu dana. Ministar zdravstva Beroš krajem 2023. godine se pohvalio kako je prepolovio liste čekanja na maksimalnih 270 dana, odnosno devet mjeseci. Kako je to sad moguće? Neke bolnice uvele su smjenski rad, no veliku ulogu u tome imala je i odluka da se pacijenti o trošku HZZO-a prebace kod privatnika.

I tako je već krajem siječnja ove godine u javnost izašao podatak da je u privatne klinike prebačeno 41 tisuća pregleda, te da je potrošeno dva milijuna eura. Kakvi su bili kriteriji za potpisivanje ugovora privatnika s HZZO-om nećemo ulaziti, jer nisu svi privatnici dobili tu mogućnost, no ostaje činjenica da se je za doista neznatan novac itekako pomoglo u smanjivanju lista čekanja, i ono što je još bitnije, vjerojatno spriječilo na desetke, a možda i stotine smrtnih slučajeva zbog prevencije ili pravovremenog liječenja.

No, kako ranijih godina, tako i sada, i na samom pojedincu je ponekad koliko će dugo čekati na neki pregled. Jasno, ne mislimo na to da li ima novca da odmah ode kod privatnika, ili potegne vezu da bi došao brzo na red u bolnici, što je i dalje čest slučaj u Hrvatskoj, već i činjenica da se npr. u Zagrebu za identičan zdravstveni pregled u dvije različite bolnice može čekati dva ili tri puta duže. Tako se primjerice prije dva mjeseca za prvi kardiološki pregled zbog aritmije srca u zagrebačkoj bolnici Merkur čekalo 168 dana, a u KBC-u Zagreb 72 dana.

Dakle, ponekad i sama snalažljivost pojedinca u bespućima bizarnosti hrvatskog zdravstva može pomoći da si pronađe

najbržu opciju. Dovoljno je da provjerite koje privatne klinike i poliklinike imaju ugovor sa HZZO-om te primaju pacijente na uputnicu. Vjerojatnije je da ćete tamo brže doći na red. No, postoji i druga mogućnost, eto koja.

Javila nam se 79-godišnja I.P. koja je dobila uputnicu za preventivni pregled za UZV srca od svoje obiteljske liječnice, te je zatim sama potražila u kojoj će bolnici najranije moći obaviti pregled. Izbor je pao na KB Dubrava, gdje se naručila i dobila pregled u roku 15 dana. Bilo je to iznenađujuće brzo s obzirom na to da se na tu vrstu pretrage uglavnom čeka i duže. Ali ubrzo je uslijedilo još jedno iznenađenje.

Po obavljenom pregledu, mjesec dana nakon dobivanje uputnice, je primila telefonski poziv iz HZZO-a gdje ju je službenica pitala da li je obavila pregled, i da ako nije, da ga može obaviti u nekoj od privatnih zdravstvenih ustanova, i to o trošku HZZO-a. Za tim nije bilo potrebe, jer je već obavila pregled, ali je I.P. ostala ugodno iznenađena. Dapače, službenica joj je rekla da HZZO pazi da se „hitnijim“ pacijentima osiguraju pregledi, a to ovisi o starosti pacijenta i medicinskom prioritetu za pregled, i da ih zovu upravo kad prođe mjesec dana.

Važno je znati i da postoji opcija da osoba može otići na pregled i kod privatnika koji nema sklopljen ugovor s HZZO-om, te dobiti povrat novca za pregled, i to u hitnim slučajevima kada treba otkloniti neposrednu opasnost za život i zdravlje, no to bi sada trebala biti rijetkost da vas iako ste hitan slučaj ne prime ni u bolnici ni kod privatnika koji ima ugovor s HZZO-om, no nije nemoguće.

I.K./M.F.

Napumpani m

Sve se češće u novinama i po portalima čitaju katastrofične izjave raznih znanstvenika i političara kako će mirovinski sustav međugeneracijske solidarnosti propasti zato jer se oko 40 posto troškova moraju namiriti od države. Osobito je to bilo vidljivo za vrijeme kampanje, kad su znanstvenici poput dr. Nestića, koji je inače vrlo blizak bankama i dugo bio predstavnik članova u Nadzornom odboru Mirovinskog fonda Erste banke, ocijenio kako su u predizbornoj kampanji većina prijedloga i obećanja u perspektivi prebacivana na proračun.

„Izdaci koje proračun trenutno nudi, otprilike četiri posto pokriva se za mirovine, a oko šest posto kroz doprinose. Oni nisu ni približno dovoljni da pokriju sve mirovine. Ako želimo samoodrživ sustav mirovina, trebalo bi sve funkcionirati kao klasično osiguranje, što se uplati, može se povlačiti. No, ovo je javni sustav i čini se zgodno podijeliti primanja u obliku mirovina. Hrvatska jako puno troši, proračun ima limite i ako povećavate izdvajanja za mirovine, drugdje ih morate smanjiti.“ Tako je rekao Nestić i time dao naslutiti da je hrvatski mirovinski sustav ugrožen i pred raspadom.

Isto je u predizbornoj kampanji glasno zagovarao i sada propali saborski zastupnik Nađi iz Fokusa koji je težio sve ubrzanoj privatizaciji mirovinskog sustava kroz drugi i treći mirovinski stup, smanjivanje prvog stupa i povećanje nenamjenskog korištenja „ušteđevine“ drugog stupa na čak 25 posto. Suludo, jer to bi oslabilo svrhu mirovina da štiti od siromaštva u starosti.

Još 2018. godine je tadašnji ministar Pavić rekao medijima kako godišnje za mirovine nedostaje 17 milijardi kuna (2,26 milijarde eura), da je „to pet Peljeških mostova“. Da li je stvarno tako?

Samo 9,5 BDP-a za mirovine!

U najnovijem izvještaju o poslovanju Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u 2023. godini vidljivo je da su ukupni prihodi od mirovinskih doprinosa u prošloj godini porasli za više od 15 posto, jer su porasle i plaće, kao i broj zaposlenih. Prihodima od doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti financiraju se mirovine, novčane naknade i druga primanja iz mirovinskog osiguranja na temelju priznatih prava, troškovi provedbe osiguranja i troškovi administracije Zavoda. Ostvareni su 2023. godine u iznosu od 4,384 milijardi eura, čine 58,63 posto ukupnih prihoda, a u od-

irovinski rashodi, ispumpane stvarne mirovine

nosu na 2022. godinu veći su za 15,3 posto.

U ukupne mirovinske doprinose uključeni su i kapitalizirani doprinosi u iznosu od 197,4 milijuna eura i veći su za 29,1 posto u odnosu na 2022. godinu zbog većeg broja osiguranika koji su se odlučili za korištenje mirovine samo iz I. stupa umjesto za mirovinu iz I. i II. stupa obveznog mirovinskog osiguranja. No, to je opet posve druga priča o kojoj je u Hrvatskoj nepreporučljivo pisati.

No, valja naglasiti da je Hrvatska za ukupna mirovinska davanja 2023. godine izdvojila samo 9,5 posto bruto društvenog proizvoda, dok je europski prosjek daleko viši, čak 13,6 posto 2020. godine (posljednji poznati podatak). Hrvatski je udjel izračunala sama novinarka i urednica Večernjeg lista, jer službeni podaci „kasne“ oko dvije godine.

Mizerija od mirovinskih doprinosa

Isto je tako s visinom mirovinskih doprinosa na plaće. Hrvatska ima samo 15 posto za prvi mirovinski stup, a ako i dodamo onih pet posto oduzetih od prvog stupa i predanog na upravljanje mirovinskim fondovima stranih banaka, to je ukupno samo 20 posto. U Sloveniji su doprinosi viši od 24 posto, Austriji 22,8 posto, Finskoj 24,8 posto, Italiji čak 33 posto. No, ovi na vlasti, koje god da bili političke boje, kao da ne shvaćaju da bi mirovinski doprinosi trebali porasti, kao i mirovine uostalom, jer nas Europska komisija stalno upozorava da trebamo ojačati adekvatnost mirovina.

Prihodi iz proračuna odnose se na opće prihode i primitke te sredstva učešća za pomoći. U 2023. godini ostvareni su u iznosu od 3,086 milijardi eura i veći su za 15,4 posto

u odnosu na 2022. godinu. Na što se troše proračunski novci? Na krpanje mirovina kako to govore uvaženi znanstvenici bliski financijskom sektoru? E, ne. Općim prihodima i primicima proračuna financira se dio obveza mirovinskog osiguranja koje nastaju priznavanjem i/ili određivanjem mirovina prema posebnim propisima (branitelji, saborski zastupnici, akademici, HVO-ovci itd.), zatim dodaci odnosno povećanje mirovina prema posebnim zakonima koji uređuju ta prava.

No, ono što se doista krpa je takozvani tranzicijski trošak uvođenja drugog mirovinskog stupa, odnosno nedostatak prihoda koji je posljedica uvođenja obveznog mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje. Tu je i nedostatak prihoda po osnovi smanjene stope doprinosa za poljoprivrednike, doprinosi za pojedine kategorije osiguranika sve u skladu s člankom 155. Zakona o mirovinskom osiguranju, odredbe Zakona o stažu s povećanim trajanjem (npr. benefi-

cirani staž za policajce, vatrogasce, vojnike, pirotehničare).

Trojstvo opslužuje vlast

K tome u tu se ukupnu cifru uračunavaju, posve neopravdano, i jednokratna novčana primanja (npr. prošlogodišnja tri tzv. energetska odnosno antiinflatorna dodatka), a k tome i nacionalna naknada za starije osobe koja bi trebala biti u kategoriji socijalnih davanja, a tu su, vjerovali ili ne i - dječji doplatici koji pripadaju u demografska i socijalna davanja. No, službene mirovinske statistike sve su to strpale u isti koš. A znanstvenici i „stručnjaci“ onda to serviraju političarima, koji se poslije kunu kako se mirovinskim doprinosima pokriva malo više od polovice mirovina, pa prema tome i kroje nove politike i mjere. Užas za znanost, ali i užas za mizerne mirovine i nepravedno usklađivanje.

Tako su se, kako smo već pisali, to trojstvo znanosti, struke i birokracije dogovorilo s vlašću da se izmisli nova tzv. sveukupna prosječna mirovina, koja je daleko od realnosti prosječnih mirovina prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, već su u nju ugurani i ratni vojni invalidi, branitelji, političari, bivši i sadašnji, akademici i hrpa sličnih „zaslužnika“. I tako umjesto stvarnog udjela prosječne mirovine od jedva 42 posto, nova „sveukupna“ mirovina dospjela je do gotovo 47 posto. No, i to je daleko ispod oko 60 posto europskog prosječnog udjela.

Kad vam netko kaže da su mirovine u Sloveniji bitno veće od hrvatskih, a k tome su upravo uveli i 13. mirovinu, onda to još nekako progutate. No, kad čujete da je prosječna mirovina u Crnoj Gori prerasla prosječnu mirovinu u Hrvatskoj, već vam je ozbiljno muka. I Srbija nas polako preskače. A naša vlast ponosno naglašava kako je sačinila socijalno vrlo osjetljiv proračun za 2024. godinu. Ovu sada. A svi znamo kako nam je.

Jasna A. Petrović

Doprinosima bi se mogle pokriti sve mirovine!

U javnosti često čujemo o ugroženosti i neodrživosti mirovinskog sustava, no ne i da je daleko najveći uzrok tomu uvođenje 2. obveznog mirovinskog stupa 2002. godine. Naime, prihodi od doprinosa na plaće na temelju generacijske solidarnosti (1. mirovinski stup) u 2023. iznosili su 4,18 milijardi eura. Dakle, riječ je o 15 posto uplate u prvi stup. No, da ne postoji 2. stup u koji se uplaćuje pet posto doprinosa u četiri obvezna mirovinska fonda, već da se u prvi stup uplaćuje 20 posto doprinosa, tada bi se godišnji prihodi za mirovine povećali za još 1,4 milijarde eura, te bi ukupno iznosili 5,58 milijardi eura.

Rashodi potrebni za sadašnju isplatu mirovina iznose 7 milijardi eura, što znači da bi nepostojanjem 2. stupa pokrivenost mirovina doprinosima iznosila 80 posto. Važno je reći i kako bi rashodi bili još i manji, a time i pokrivenost još i veća, kada bi se izbacili troškovi mirovina za umirovljenike prema posebnim propisima i beneficiranim radnim stažom. I za kraj, ne postoji jasan i transparentan podatak o dosadašnjem tranzicijskom trošku i gubitcima koje je uvođenje obveznog 2. stupa nanijelo javnim financijama, no postoje računice (stručni i diplomski radovi itd.) da je riječ i o više od 17 milijardi eura. Dakle, još više novca bi bilo na raspolaganju za mirovine, i sada ne bismo govorili o prijetnjama održivosti mirovinskog sustava, već bi imali zdrav sustav, veće mirovine i prostora za još veće povećanje mirovina.

Kad je život samo jedan obrok dnevno

Beskućništvo je jedan od najtežih oblika siromaštva. Broj beskućnika se i kod nas stalno povećava, a razlog tome je rast cijena stanarina, režijskih troškova i hrane. Najviše ih živi u velikim gradovima - Osijeku, Rijeci, Splitu i Zagrebu, a među beskućnicima je i sve više umirovljenika, koji stjecajem okolnosti završavaju na ulici. Najčešći uzroci beskućništva su deložacije zbog ovršenih stanova ili izgubljenih temeljem ugovora o dosmrtnom uzdržavanju, neriješeni imovinsko-pravni odnosi, neriješeno pitanje stanovanja nakon izlaska iz ustanova (ustanova socijalne skrbi, penalnih ustanova i dr.) i nedostatak novca za podmirivanje troškova stanovanja. Ukratko, mizerne mirovine.

Profesorica u Studijskom centru socijalnog rada Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu Olja Družić Ljubotina nedavno je provela istraživanje (2023.) o odnosu građana i socijalnih radnika prema beskućnicima. Istraživanje je otkrilo da petina građana nikada nije bila u kontaktu s beskućnicima, a polovica ih je bila u kontaktu s beskućnicima jednom ili nekoliko puta u godini. Ako govorimo o spremnosti da pomognu beskućnicima, građani su odgovorili da bi im radije davali donacije nego pružali neki od aktivnih oblika pomoći. Tek sedam posto ispitanih građana, a među njima uglavnom žene, iskazalo je spremnost da volontiraju u nekoj od institucija koje skrbe o beskućnicima.

Nevidljivi ljudi

Beskućnici su, dakle, za mnoge od nas i dalje nevidljivi ljudi koji se tiho kreću zagrebačkim ulicama, meandrirajući između pučkih kuhinja i gradskih prenočišta gdje mogu načas otpočiniti i prikupiti snagu za borbu zvanu preživljavanje. Zagrebački željeznički kolodvor je donedavno bio poznata baza za dnevni i noćni odmor beskućnika, no sada su otjerani.

Istina, gradske vlasti Zagreba im nastoje pomoći. Početkom veljače 2024. Grad je otvorio novo prenočište u Ilici 29, koje je otvoreno od 19 do 7 sati. No, da bi se osiguralo mjesto za noćenje, potrebno je doći sat i pol ranije. Osim ležaja, korisnici dobivaju suhi obrok i tople napitke.

„Dvostruki sam udovac. Ostao sam bez stana jer mi je druga supruga otuđila novac od prodanog stana. Nemam ni mirovinu. Kao slobodni umjetnik nisam redovito plaćao doprinose. Sad živim od nacionalne naknade za starije osobe koja iznosi 150 eura. Ovako živim već pet godina. Spavao sam kod prijatelja, po napuštenim kućama, a proveo sam i neko vrijeme u Sesvetskom Kraljevcu, u prihvatilištu za beskućnike. Vrijeme preko dana provodim u knjižnicama, a na ručak odem u Jukićevu u Dom Majke

Terezije“, rekao je za Glas umirovljenika Zoran Car, 72-godišnji slikar, astrolog i alternativac.

Prenočištu u Ilici 29 prethodilo je privremeno prenočište u Vukovarskoj 235, a prvo prenočište za beskućnike otvoreno je u Zagrebu 1945. godine kao prvo na području bivše države. Nalazilo se u ulici Grgura Ninskog, odmah pokraj Glavnog kolodvora. Tijekom Drugog svjetskog rata na toj lokaciji bile su barake za smještaj njemačkih vojnika, a nakon rata barake preuzima Crveni križ i u njih smješta beskućnike. Spomenuti prostor koristio se za potrebe beskućnika sve do listopada 2012. godine.

Godine 1997. Gradsko poglavarstvo donijelo je zaključak kojim je Grad, u svrhu zbrinjavanja i osiguravanja smještaja beskućnicima, dao na uporabu i upravljanje zgradu u Heinzelovoj 78a Radničkom prenočištu d.o.o. koje je do tada pružalo uslugu općeg smještaja u tim prostorima. To je bio temelj za sklapanje ugovora 2005. godine između Grada Zagreba i Prenočišta, kojim je ugovoreno da će Prenočište pružati usluge smještaja za beskućnike Grada Zagreba.

Obrok u pučkoj kuhinji

Pučke kuhinje, nažalost, imaju sve veći broj korisnika. Neke kuhinje su gradske, a neke crkvene. U Gradu Zagrebu u okvirima ustanove „Dobri dom“ djeluju pučke kuhinje na tri lokacije: u Branimirovoj, Cerskoj i Alfrevičevoj ulici. Osim gradskih pučkih blagovaonica, tu su i crkvene pučke kuhinje. Pučka kuhinja Caritasa župe sv. Antuna Padovanskoga je na Svetom Duhu, Pučka kuhinja župe sv. Josipa u Trakošćanskoj ulici na Trešnjevci, Pučka kuhinja Misionarki ljubavi – Sestara Majke Terezije u Jukićevoj ulici, Franjevačka pučka kuhinja na Kaptolu i Pučka kuhinja Družbe sestara milosrdnica sv. Vinka Paulskoga u Gundulićevoj ulici.

Posjetili smo Pučku kuhinju svetog Josipa na Trešnjevci. Ta pučka kuhinja poslužuje dnevni topli obrok od ponedjeljka do subote u 16.30 sati. U kuhinju stalno dolazi i gospođa Marijanka, koja je u invalidskoj mirovini. „Dobila sam europsku invalidsku iskaznicu i imam sramotno malu mirovinu, ne želim ni reći kako malu. Zato sam često ovdje. Ali imam svoj krov nad glavom. I to je nešto, zar ne?“, podijelila je s nama

svoje stanje, prilično ogorčenim tonom. Sa strane smo mogli čuti dobacivanje nekih korisnika koji su beskućnici i koji u toj kuhinji redovito jedu.

Preteško i pretužno

„Ja se zovem Luka, imam više od 70 godina. Grozno mi je što ovdje moram dolaziti, ali to je tako. Nemam ni stan ni kuću. Spavam gdje stignem. Nama neće biti bolje ni za tisuću godina. I za izbore nisam imao za koga glasati? Za koju opciju? Njih je baš briga za nas, život beskućnika je pretežak i pretužan.“

Dom Nade, udruga u Harambašičevoj br. 20 pruža besplatne usluge tuširanja, pranja i sušenja rublja, šišanja te zamjene odjeće. Grad Zagreb financijski pomaže dva veća prihvatilišta za beskućnike. Jedno je smješteno u Velikoj Kosnici, a drugo u Sesvetskom Kraljevcu, koje je zapravo Caritasovo prihvatilište. Također, Grad Zagreb je osigurao sistematske zdravstvene preglede za beskućnike. To je jedna od mjera Zagrebačke strategije borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u razdoblju od 2021. do 2025. Sistematski pregled uključuje laboratorijsku dijagnostiku, EKG, ultrazvuk abdomena, za žene ginekološki pregled, a za muškarce specifični prostatični antigen.

Nova perspektiva za beskućništvo

To su tek neka od nastojanja da se pomogne beskućnicima. U Hrvatskoj živi 2.000 beskućnika, ali se procjenjuje da ih u nefunkcionalnom smještaju živi još 10.000. Postavlja se pitanje kako na najbolji mogući način prevenirati beskućništvo. Odgovor, ili barem dio odgovora, leži u kvalitetnom Nacionalnom planu za prevenciju i borbu protiv beskućništva, čvrstoj i konkretnoj suradnji organizacija civilnog društva, znanstvenih i nadležnih državnih institucija s jasnim ciljem razvoja smjernica javnih politika, a što bi u konačnici trebalo dovesti do povećanja socijalne uključenosti beskućnika.

Melita Funda

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U SVIBNJU 2024.

IZBOR DOKTORA PRIMARNE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE (2. dio)

(Nastavak iz prethodnog broja)

Iznimno, osigurana osoba ima pravo izvršiti promjenu izabranog doktora i unutar utvrđenog roka od godine dana u sljedećim slučajevima:

1. osigurana osoba promijeni mjesto prebivališta
2. osigurana osoba je evidentirana kod izabranog doktora kao njegova opredijeljena osigurana osoba bez svoga znanja
3. osigurana osoba namjerava izbivati iz mjesta prebivališta duže od tri mjeseca
4. izabrani doktor prestaje s radom u svojstvu ugovornog doktora HZZO-a
5. izabrani doktor ima u skrbi veći broj osiguranih osoba od maksimalno mogućeg broja propisanog općim aktom HZZO-a kojim se uređuje ugovaranje zdravstvene zaštite iz obveznoga zdravstvenog osiguranja po pojedinom timu primarne zdravstvene zaštite
6. između osigurane osobe i izabranog doktora postoji poremećaj međusobnih odnosa koji onemogućuju daljnje korištenje zdravstvene zaštite kod tog izabranog doktora.

Osnovanost razloga za promjenu izabranog doktora u slučajevima iz prethodno navedene točke 6., odnosno kada se promjena traži jer između osigurane osobe i izabranog doktora postoji poremećaj međusobnih odnosa koji

onemogućuju daljnje korištenje zdravstvene zaštite kod tog izabranog doktora, razmatra posebno povjerenstvo koje imenuje voditelj područne ustrojstvene jedinice HZZO-a nadležne prema sjedištu zdravstvene ustanove odnosno ordinacije izabranog doktora.

O utvrđenim relevantnim činjenicama i osnovanosti razloga za promjenu izabranog doktora HZZO obavještava osiguranu osobu i izabranog doktora.

HZZO o činjenici prestanka rada izabranog doktora u svojstvu izabranog doktora HZZO-a obavještava sve osigurane osobe za njega opredijeljene.

Izabrani doktor može odbiti izbor osigurane osobe samo u slučaju ako:

1. broj opredijeljenih osiguranih osoba koje ima u skrbi prelazi maksimalan mogući broj utvrđen općim aktom Zavoda kojim se uređuje ugovaranje zdravstvene zaštite iz obveznoga zdravstvenog osiguranja
2. između izabranog doktora i osigurane osobe postoji poremećaj međusobnih odnosa
3. je osiguranoj osobi izrečena mjera zabrane približavanja izabranom doktoru.

Razlog odbijanja osigurane osobe izabrani doktor obvezno upisuje u za to predviđenu rubriku tiskanice Izjave odnosno e-Izjave.

Izabrani doktor ne smije odbiti izbor osi-

IZ SADRŽAJA:

- Izbor doktora primarne zdravstvene zaštite (2. dio)
- Tri slučaja kada doktor može odbiti izbor osigurane osobe

- Izbor doktora koji je u statusu kandidata za ugovornog doktora zavoda

- Korištenje Europske kartice zdravstvenog osiguranja (EKZO)

gurane osobe iz nekog drugog razloga osim utvrđenih pod točkama 1. do 3.

Ako izabrani doktor u roku od osam dana od dana zaprimanja zahtjeva ne potvrdi izbor osigurane osobe ili zbog neopravdanog razloga odbije izbor HZZO će provesti izbor po službenoj dužnosti.

Također, izabrani doktor može zatražiti da se osigurana osoba više ne vodi kao njegova opredijeljena osigurana osoba, ali samo u slučaju ako:

1. između izabranog doktora i osigurane osobe postoji poremećaj međusobnih odnosa
2. je osiguranoj osobi izrečena mjera zabrane približavanja izabranom doktoru.

Osnovanost takvog zahtjeva izabranog doktora razmatra posebno povjerenstvo koje imenuje voditelj područne ustrojstvene jedinice HZZO-a nadležne prema sjedištu zdravstvene ustanove odnosno ordinacije izabranog doktora.

O utvrđenim relevantnim činjenicama i osnovanosti razloga temeljem kojih je izabrani doktor HZZO obavještava osiguranu osobu i izabranog doktora.

U slučaju kada izabrani doktor podnese zahtjev da se osigurana osoba više ne vodi kao njegova opredijeljena osigurana osoba nadležna područna ustrojstvena jedinica HZZO-a, radi osiguranja provođenja primarne zdravstvene zaštite osiguranoj osobi, obvezno joj po službenoj dužnosti privremeno dodjeljuje doktora primarne zdravstvene zaštite kod kojeg će ostvarivati prava na zdravstvenu zaštitu te joj određuje rok od 15 dana od dana zaprimanja obavijesti o tome u kojem će osobno izvršiti izbor drugog doktora primarne zdravstvene zaštite.

Ako osigurana osoba ne izvrši izbor novog doktora primarne zdravstvene zaštite u roku zadanom roku od 15 dana smatrat će se da je suglasna sa izborom privremeno određenog doktora primarne zdravstvene zaštite te da ga potvrđuje za svoga izabranog doktora.

Izbor doktora koji je u statusu kandidata za ugovornog doktora zavoda

Iznimno, osigurana osoba može se opredijeliti za doktora koji je u statusu kandidata za ugovornog doktora HZZO-a (u daljnjem tekstu: potencijalni doktor) i nalazi se na popisu potencijalnih doktora HZZO-a.

Popis potencijalnih doktora za koje se osigurana osoba može opredijeliti nalazi se na mrežnoj stranici HZZO-a i e-Građani i stvara ga HZZO osnovom zahtjeva zdravstvenih radnika privatne prakse odnosno zdravstvenih ustanova.

HZZO nakon provedene obrade navedenih zahtjeva o rezultatima obavještava osiguranu osobu i potencijalnog doktora.

Ako HZZO prihvati zahtjev za izbor potencijalnog doktora osiguranu osobu će uvrstiti na popis osiguranih osoba opredijeljenih za tog potencijalnog doktora, a osigurana osoba koja se opredijelila za potencijalnog doktora pravo na zdravstvenu zaštitu ostvaruje kod prethodno izabranog doktora sve dok potencijalni doktor ne ispuni sve propisane uvjete i postane ugovorni doktor HZZO-a.

Ako potencijalni doktor ne ispuni propisane uvjete u skladu s općim aktom HZZO-a kojim se uređuje ugovaranje zdravstvene zaštite iz obveznoga zdravstvenog osiguranja i ne sklopi ugovor o provođenju zdravstvene zaštite sa HZZO-om u roku od tri godine od dana uvrštenja osigurane osobe na popis osiguranih osoba opredijeljenih za tog potencijalnog doktora, osigurana osoba se briše iz popisa kao i u slučaju da je u međuvremenu izvršila izbor novog potencijalnog doktora.

KORIŠTENJE EUROPSKE KARTICE ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA

Europsku karticu zdravstvenog osiguranja (EKZO) može se koristiti samo

dok traje status osigurane osobe u obveznom zdravstvenom osiguranju.

Naime, pravo na korištenje prekogranične zdravstvene zaštite za vrijeme privremenog boravka u državama članicama Europske unije (EU), zemljama EEP (Norveška, Island i Lihtenštajn) i Švicarske ostvaruje se sukladno pravnim propisima EU u području koordinacije sustava socijalne sigurnosti. EKZO se također može koristiti i u Ujedinjenom Kraljevstvu Velike Britanije i Sjeverne Irske (UK), s obzirom da je EU s UK nakon Brexita sklopila poseban Sporazum o trgovini i suradnji, kojim se isto omogućava.

Pravila korištenja EKZO u UK jednaka su pravilima o korištenju u EU.

Člankom 19. Uredbe (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti (u daljnjem tekstu: Uredba) određeno je da pravo na neodgodivu zdravstvenu zaštitu za vrijeme privremenog boravka na području druge države članice mogu ostvariti osigurane osobe svake države članice.

Način korištenja prava detaljno je reguliran provedbenim propisima uz Uredbu, a dokument osnovom kojeg se pravo ostvaruje određen je Odlukom Administrativne komisije broj S1 o Europskoj kartici zdravstvenog osiguranja.

Svi navedeni EU propisi pravo na zdravstvenu zaštitu na području druge države članice uvjetuju statusom osigurane osobe u obveznom zdravstvenom osiguranju matične države.

Stoga je i člankom 16. stavkom 2. Pravilnika o europskoj kartici zdravstvenog osiguranja ("Narodne novine", broj 144/14.) jasno određeno da se u slučaju gubitka statusa osigurane osobe u obveznom zdravstvenom osiguranju EKZO više ne smije koristiti.

Slijedom navedenog pravo na korištenje zdravstvene zaštite u drugim državama članicama EU, EEP, Švicarske i UK, prestaje danom gubitka statusa osigurane osobe u obveznom zdravstvenom osiguranju bez obzira na koje razdoblje je izdana.

O korištenju EKZO već smo svojedobno pisali, međutim radi što bolje informiranosti osiguranih osoba HZZO-a nije naodmet ponoviti.

Naime, osigurana osoba HZZO-a za vrijeme privremenog boravka na području država članica EU, EEP, Švicarske i UK ostvaruje pravo na zdravstvene usluge koje su potrebne iz medicinskih razloga, uzimajući u obzir prirodu zdravstvenih usluga i očekivanu dužinu privremenog boravka u državama članicama EU.

EKZO pokriva troškove neodgodive zdravstvene zaštite za koju liječnik zdravstvene ustanove kojoj se u inozemstvu osigurana osoba obrati smatra da se ne može odgoditi do planiranog povratka u Republiku Hrvatsku.

Neodgodivom zdravstvenom zaštitom smatra se i zdravstvena zaštita koja je u vezi s kroničnim ili postojećim bolestima u pogoršanju, naravno samo u slučaju ako cilj putovanja nije planirano liječenje.

Također, neodgodive zdravstvene usluge su npr. i dijaliza, terapija kisikom, tretmani za astmu, no radi korištenja tih usluga osigurana osoba obvezno prethodno mora zakazati termin u zdravstvenoj ustanovi u državi u koju namjerava putovati.

EKZO se koristi izravno kod ugovornih pružatelja zdravstvenih usluga pod istim uvjetima i po

istoj cijeni kao da je osigurana osoba osigurana u državi boravka. To znači da će moguće biti u obvezi osobno snositi iznos sudjelovanja u troškovima zdravstvene zaštite, ukoliko bi takvo sudjelovanje bile dužne platiti i osigurane osobe države u kojoj boravi.

Osigurana osoba može EKZO osobno preuzeti u regionalnom uredu odnosno područnoj službi HZZO-a prema mjestu prebivališta, u pravilu u roku od 8 radnih dana od dana zaprimanja zahtjeva.

Također zahtjev za izdavanjem EKZO može se podnijeti putem web portala <http://www.cezih.hr/EhicRequest/request.html>.

U svojim ustrojstvenim jedinicama u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Osijeku HZZO je postavio uređaje sa sustavima za uvođenje elektroničkih redova čekanja (redomate), na kojima, osim rednog broja, osigurane osobe mogu podići i svoju EKZO.

Redomati su postavljeni u Regionalnom uredu HZZO-a u Zagrebu na adresama Klovićeva 1 i Jukićeva 12, u Regionalnom uredu HZZO-a u Splitu na adresi Obala Kneza Branimira 14, u Regionalnom uredu HZZO-a u Rijeci na adresi Slogin kula 1 te u Regionalnom uredu HZZO-a u Osijeku na adresi Ulica kralja Zvonimira 1.

EKZO se izdaje besplatno, na razdoblje u pravilu od tri godine, a uvjet za njezino izdavanje je utvrđen status osigurane osobe u obveznom zdravstvenom osiguranju.

U slučaju da je osiguranoj osobi hitno potrebna EKZO te ne može čekati izradu kartice, izdat će joj se Certifikat koji privremeno zamjenjuje EKZO, za razdoblje od najduže tri mjeseca. Izdavanje nove EKZO može zatražiti u roku od 30 kalendarskih dana prije isteka važeće EKZO.

Umirovljenicima koji žive u Republici Hrvatskoj, ali primaju mirovinu iz neke države članice EU, EEP, Švicarske ili UK, odnosno iz više država članica EU, no ne i iz Republike Hrvatske, EKZO će izdati njihovo nadležno inozemno zdravstveno osiguranje.

- EKZO pokriva trošak neodgodive zdravstvene zaštite u inozemstvu

- U hitnim slučajevima Certifikat može zamijeniti EKZO

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija

Margaretska 3, 10000 ZAGREB

www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnatelj Lucian Vukelić, dr. med. spec.

Urednice priloga: Veronika Laušin, dr. med. spec., zamjenica ravnatelja HZZO-a
Martina Furlan, dipl. iur. i Nevenka Mirković, dipl. iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI

za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979
za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

Podsjetnik na dostavu dokaza o visini inozemne mirovine do 31. svibnja radi isplate jednokratnog novčanog primanja (za korisnike kojima JNP nije isplaćen u ožujku 2024.)

Podsjećamo korisnike mirovine s tzv. inozemnim elementom (korisnike hrvatske mirovine kojima se isplaćuje i mirovina iz inozemstva, korisnike samo inozemne mirovine te korisnike hrvatske mirovine koji su navršili mirovinski staž u inozemstvu, a nisu ostvarili pravo na mirovinu u inozemstvu), kojima ukupno mjesečno mirovinsko primanje **ne prelazi iznos od 880,00 eura**, da radi isplate jednokratnog novčanog primanja (JNP) radi ublažavanja posljedica rasta troškova života, Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje (HZMO) dostave **dokaz o netoiznosu mirovine za veljaču 2024.** koju je isplatio inozemni nositelj osiguranja.

Dokaz može biti:

- potvrda banke iz koje se vidi netoiznos mirovine koji je uplatio inozemni nositelj za veljaču 2024.
- izvadak iz bankovnog računa iz kojeg se vidi netoiznos mirovine koji je uplatio inozemni nositelj za veljaču 2024.

Jedan od navedenih dokaza treba dostaviti HZMO-u **do 31. svibnja 2024.** Osim putem *online* obrasca dokaz o visini inozemne mirovine može se dostaviti područnoj ustrojstvenoj jedinici HZMO-a prema mjestu prebivališta, poštom ili osobno, s popunjenom *Tiskanicom za dostavu podataka o visini inozemne mirovine*, koja je dostupna na internetskim stranicama HZMO-a. Korisnici mirovine koji su ostvarili staž u inozemstvu, a nisu ostvarili pravo na inozemnu mirovinu, na Tiskanici za dostavu podataka o visini inozemne mirovine ili *online* obrascu trebaju označiti polje - *Izjavljujem da ne primam inozemnu mirovinu.*

Korisnici samo inozemne mirovine, **uz dokaz trebaju dostaviti i broj transakcijskog računa** korisnika mirovine otvorenog u banci u R Hrvatskoj. Napominjemo da je za korisnike samo inozemne mirovine, osim iznosa mirovine (880,00 eura), dodatni uvjet za isplatu JNP-a i prebivalište u R Hrvatskoj u neprekidnom trajanju od najmanje tri mjeseca neposredno prije donošenja Odluke Vlade RH, kao i da inozemnu mirovinu primaju na transakcijski račun otvoren u poslovnoj banci u R Hrvatskoj. JNP će biti isplaćen **najkasnije u mjesecu lipnju 2024. godine**, a o točnom datumu korisnici će biti pravovremeno obaviješteni.

Iznos ukupnog mirovinskog primanja	Iznos jednokratnog novčanog primanja
do 320,00 eura	160 eura
od 320,01 eura do 460,00 eura	120 eura
od 460,01 eura do 600,00 eura	80 eura
od 600,01 eura do 730,00 eura	60 eura
od 730,01 eura do 880,00 eura	50 eura

Obavijest o potvrdama o životu za 2024. godinu korisnicima hrvatske mirovine s prebivalištem u Srbiji i na Kosovu

Obavještavamo korisnike hrvatske mirovine s prebivalištem u Srbiji da su elektroničkim putem razmijenjeni podaci potrebni za redovitu isplatu mirovina radi sprečavanja nepripadne isplate zbog smrti korisnika mirovina. Korisnici za koje su na navedeni način uspješno razmijenjeni podaci ne trebaju u 2024. godini dostaviti popunjenu, potpisanu i ovjerenu tiskanicu potvrde o životu. Korisnicima mirovine za koje nisu uspješno razmijenjeni podaci elektroničkim putem, i korisnicima hrvatske mirovine s prebivalištem na Kosovu, poštom na kućne adrese poslana su 12. travnja 2024. tiskanice potvrde o životu za 2024. godinu.

Radi nastavne isplate mirovine iz hrvatskog osiguranja korisnici trebaju potvrdu o životu **popuniti, potpisati i ovjeriti kod nadležnog tijela** te dostaviti Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje **do 31. svibnja 2024.**

HZMO organizira Međunarodne savjetodavne dane s nositeljem mirovinskog osiguranja iz Slovenije

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje u suradnji s nositeljem mirovinskog osiguranja iz Republike Slovenije organizira Međunarodne savjetodavne dane u Zagrebu 23. svibnja 2024., u prostorijama Središnje službe, ulica Antuna Mihanovića 3, od 10:00 do 14:00 sati, za osiguranike koji su zaposleni odnosno samozaposleni ili su bili zaposleni u Republici Sloveniji.

Pozivamo sve zainteresirane osiguranike da dođu na savjetodavne dane na kojima će savjetnicima iz područja mirovinskog osiguranja moći postavljati pitanja vezana uz ostvarivanje prava iz slovenskog sustava mirovinskog osiguranja te saznati informacije o trajanju postupka ostvarivanja prava, kao i o načinu i postupku isplate mirovine iz Republike Slovenije.

Molimo da prethodno dogovorite svoj termin za sudjelovanje telefonom, na brojeve: **01 4595 359** i **01 4595 076** ili e-poštom: **Enes.Arnautovic@mirovinsko.hr** ili **Marina.Petrovic@mirovinsko.hr**.

Napominjemo da je na savjetovanje potrebno donijeti dokumentaciju o mirovinskom osiguranju i osobnu iskaznicu ili putovnicu.

Međunarodni savjetodavni dani

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje organizira Međunarodne savjetodavne dane osiguranika i korisnika s predstavnicima Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije 23. svibnja 2024. u Zagrebu.

ZAGREB

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
Središnja služba
A. Mihanovića 3

23. svibnja 2024.

Četvrtak, 10:00 - 14:00 sati

Utvrđivanje termina:

e-mail: **Enes.Arnautovic@mirovinsko.hr**

Marina.Petrovic@mirovinsko.hr

tel.: **(+385) 01 4595 359** i **(+385) 01 4595 076**

Osiguranici koji su bili zaposleni i osigurani u Republici Hrvatskoj i Republici Sloveniji, kao i korisnici mirovinskih primanja iz navedenih država, na razgovorima mogu neposredno dobiti detaljne informacije o ostvarivanju i korištenju svojih prava iz mirovinskog osiguranja.

Na razgovore treba donijeti dokaze o radu, odnosno osiguranju i identifikacijski dokument - osobnu iskaznicu ili putovnicu.

Pitali ste - HZMO odgovara!

Kako se određuju najniža i najviša mirovina?

Iznos mirovine svakom umirovljeniku određuje se tako da se osobni bodovi pomnože s mirovinskim faktorom i aktualnom vrijednošću mirovine. Osobni bodovi ovise o mirovinskom stažu i plaćama koje je osiguranik ostvario za vrijeme radnog vijeka, a utvrđuju se tako da se prosječni vrijednosni bodovi pomnože s ukupnim mirovinskim stažem i polaznim faktorom i jednako se računaju za sve vrste mirovina.

U slučaju kada je mirovina određena na osnovi izvršenog mirovinskog staža i ostvarenih plaća manja od najniže mirovine, određuje se po službenoj dužnosti najniža mirovina. Najniža mirovina određuje se za svaku godinu mirovinskog staža u visini 103 % aktualne vrijednosti mirovine na dan određivanja mirovine. Najniža mirovina određuje se uz primjenu polaznog faktora i mirovinskog faktora.

Od 1. siječnja 2024. vrijednost najniže mirovine za jednu godinu mirovinskog staža iznosi **12,64 EUR**.

Prema Zakonu o najvišoj mirovini, najviša mirovina izračunava se tako da se ukupni mirovinski staž osiguranika iskazan u obliku decimalnog broja pomnoži s 3,8 vrijednosnih bodova i polaznim faktorom te se tako izračunati osobni bodovi pomnože s mirovinskim faktorom i aktualnom vrijednošću mirovine. U slučaju kada svota mirovine, izračunata prema odredbama ZOMO-a, prelazi svotu određenu prema spomenutom Zakonu, određuje se svota najviše mirovine.

KORISNICI MIROVINA - statistika za ožujak (isplata u travnju 2024.)

Vrsta mirovine	Broj korisnika	Prosječna netomirovina
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO*		
Starosna mirovina	408 168	585,09 EUR
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	47 544	667,09 EUR
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO-a	65 108	494,78 EUR
Prijevremena starosna mirovina	176 580	531,42 EUR
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	379	526,39 EUR
Invalidska mirovina	87 849	390,32 EUR
Obiteljska mirovina	160 665	448,86 EUR
I. UKUPNO - ZOMO	946 293	531,75 EUR
II. Djelatne vojne osobe - DVO	16 035	745,67 EUR
III. Hrvatski branitelji iz Domovinskog rata - ZOHBDR	71 576	1.135,94 EUR
IV. Pripadnici Hrvatskog vijeća obrane - HVO	7 238	626,19 EUR
SVEUKUPNO I.+II.+III.+IV.	1 041 142	577,24 EUR
Prosječna starosna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	89 954	846,08 EUR
Korisnici osnovnih mirovina	16 831	719,07 EUR
Korisnici najniže mirovine kojima je mirovina određena prema ZOMO-u	265 930	365,07 EUR
Korisnici kojima je isplaćena osobna i dio obiteljske mirovine (DOM)	99 627	605,59 EUR

* bez međunarodnih ugovora

Ukupan broj osiguranika	1 665 717
Ukupan broj korisnika mirovine	1 227 689
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika	1:1,36
Prosječna netoplaća u Republici Hrvatskoj za veljaču 2024.	1.248 EUR
Prosječna sveukupna starosna mirovina ZOMO korisnika koji su pravo na mirovinu ostvarili u 2024. godini (bez međunarodnih ugovora)	581,29 EUR
Korisnici mirovina - muškarci (46,2%)	567 180
Korisnici mirovina - žene (53,8%)	660 509
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	31 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	72 godine
Prosječan mirovinski staž za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2024. godini - ZOMO	32 godine
Prosječna dob za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2024. godini - ZOMO	64 godine

Studenti spoznali važnost Pravnog savjetovišta SUH-a

U razdoblju od 4. travnja pa do 6. svibnja 2024. godine 15 studenata socijalnog rada Pravnog fakulteta u Zagrebu moglo je iz prve ruke proučavati kako izgleda jedan radni dan u Pravnom savjetovištu SUH-a. Naime, Sindikat umirovljenika Hrvatske je partner udruzi Krugovi na EU projektu „Krugovi podrške za starije osobe“ u okviru Programa Impact4Values, te je jedna od aktivnosti bilo mentoriranje budućih stručnjaka socijalnog rada kroz tzv. „job shadowing“ od strane voditeljice Pravnog savjetovišta Štefice Salaj.

Studenti su kroz pet dolazaka od SUH-ove pravnice naučili načine rada i metode komunikacije sa starijim osobama koje se javljaju (telefonom, mailom, pisano) ili osobno dolaze u Pravno savjetovište. Informirani su i o dobnim skupinama korisnika, koja područja pokriva rad savjetovišta, o „putujućim“ radionicama koje svake godine savjetovište odradi u četiri različite hrvatske regije, kao i razlici između primarne i sekundarne pravne pomoći, s obzirom da savjetovište nudi isključivo primarnu pravnu pomoć.

Glavni cilj bio je podučiti studente kako komunicirati sa starijim osobama, kako prepoznati bit problema i upite zbog kojih su se obratili za pomoć, ali i kako identificirati sam problem posebno vezano za slučajeve kada korisnici opširno pričaju, sami ne mogu iznijeti točno i jasno svoj problem, daju namjerno ili nenamjerno krive informacije, imaju fokus na sukob ili nebitne okolnosti, dolaze zbog osamljenosti, nesigurnosti ili pogrešno percipiraju svoju situaciju.

Također im se objasnilo kako da pokušaju usmjeriti korisnike da dođu do točnih informacija pa i kako da „smire“ agresivne korisnike, ali i to da postoje korisnici kojima Pravno savjetovište ne može pomoći (zbog niza razloga). Studentima su detaljno prikazivani i

individualni slučajevi i prepiske s korisnicima u vezi toga, a iz čega se mogla dobro vidjeti struktura i metode rada Pravnog savjetovišta.

Studenti su također imali puno zanimljivih pitanja pa ih je tako zanimalo da li korisnici najavljuju svoj dolazak ili se samo pojave, koja područja prava pokriva Savjetovište, koja su najčešća pitanja i problemi korisnika. Studenti su i sami iznosili svoja jako kvalitetna razmišljanja o potrebama starijih osoba, pogotovo kada izađu iz svijeta rada i smanje im se aktivnosti, djeca im odu od kuće, te su iznosili svoje prijedloge i stavove kako bi se smanjila socijalna izoliranost starije populacije. Isto tako pokazali su kako su svjesni problema nedovoljnih smještajnih kapaciteta domova, ali i patrijarhalnog i tradicijskog obrasca života koji je u Hrvatskoj još jako prisutan.

Svih pet susreta bilo je obostrano ocijenjeno vrlo zanimljivima, a za studente su bili i poučni, te će im naučeno svakako koristiti u budućem radu sa starijim osobama.

Igor Knežević

OSIJEK Susret s mladima

aktivnosti

Udruga SUH-a iz Osijeka, zajedno s udrugom Aktivni umirovljenici Osijek i Filozofskim fakultetom Sveučilišta u Osijeku u petak, 5. travnja 2024. godine, dogovorili su suradnju vezanu za provedbu radionica o andragoškim aktivnostima, tj. cjeloživotnom učenju i razvoju odraslih. Tom je prilikom organiziran i susret mlađe i starije generacije. Studenti pedagogije Filozofskog fakulteta razmijenili su svoja iskustva i mišljenja s članovima SUH Osijek – s Matom Obradovićem i Miroslavom Rađenović te s predstavnicama Aktivnih umirovljenika Osijek Jelenom Dodig i Brankom Kifer.

Udruga SUH Osijek održala je prvu od četiri radionice u subotu, 13.4.2024. u prostorijama Udruge. Tema radionice bila je Održivi razvoj i odnos prema starijim osobama. Nakon radionice uslijedila je rasprava o temi u nešto neformalnijoj atmosferi, uz

zakusku. Najavljena je i sljedeća radionica s temom Stigmatizacija starijih osoba.

M.F.

UMAG Rim Tim Tagi Dim

Podružnica SUH-a iz Umaga vrlo je aktivna kad je riječ o održavanju plesne kondicije. Članovi podružnice ne propuštaju plesni tečaj uz živu glazbu. Poznato je da živa glazba pozitivno utječe na ljude te da ih emocionalno jače pokreće. Tako se u petak 12. travnja 2024. plesalo u Umagu na najjače, a svakako najzanimljiviji je bio ples u ritmu Rim Tim Tagi Dim-a.

Na umaškom Trgu slobode mlađe generacije plesale su uz Rim Tim Tagi Dim, u subotu 13. travnja, a što znači da su umirovljenici i članovi SUH-a ovaj put bili brži jer su dan ranije otplesali ples za kojim je poludjela cijela zemlja. Nakon plesnih egzibicija, članovi

SUH-a Umag časte se slasnim zalogajima i krijepe gutljajima iz personaliziranih tanjura i čaša. I njihovom plesnim duženjima kao da nema kraja.

M. F.

Poezija i joga

Svako ima svojih pet minuta slave, a članovi podružnice SUH-a iz Medulina imaju svojih sat vremena mjesečno na lokalnom FM radiju. U travnju su ga iskoristili ni više ni manje nego za čitanje poezije, i to ljubavne. Predsjednica podružnice Verica Vidmar govorila je i o starosti koju prati socijalna isključenost naših umirovljenika, da ima puno onih koji su se povukli u sebe, prestali se družiti, slabo komuniciraju i žive sa svojim bolestima. Na poziv općine članovi su davali svoje glasove potpore prvašićima iz osnovne škole u Banjolama, koji su se prijavili za projekt udruge „RTL pomaže djeci“ kako bi opremili svoju knjižnicu.

Članice su nastavile i dalje redovito vježbati, za razliku od muških članova. Dvadeset i dvije žene u dobi od 60 do 85 godina, vježbaju svaki tjedan utorkom i petkom. Vježbanje protječe pod budnim okom fizikalne terapeutkinje. Vježba se korektivna

gimnastika prilagođena osobama starije životne dobi, ali i joga. Umjesto vježbanja u zatvorenom prostoru, petkom članice odlaze u šetnju, koja se poklopila sa sezonom šparoga, pa se kući vraćaju sa stručnom nutritivne bombe. Prvo šetnja, a kasnije domaći zdrav i ukusan rižoto sa šparogama. Bravo za Medulinke.

I.K.

DUGO SELO Borba za radnike i umirovljenike

Podružnica SUH-a Dugo Selo, u suradnji s Gradom Dugo Selo, organizirala je proslavu Međunarodnog praznika rada, tradicionalnom podjelom graha 1. svibnja 2024. godine. Osim što se zabavljalo, slavilo se radništvo i zajedništvo, osvrćući se na rad cijele zajednice, ali i zaslužnih pojedinaca u protekloj godini. Okupljenim građanima i članovima podružnice SUH-a podijeljeno je preko tisuću porcija prvomajskog graha. O ustrajnoj borbi za veće mirovine govorio je predsjednik SUH-a Dugo Selo Milivoj Marić, a u ime Središnjeg ureda SUH-a Mirjana Novačić, članica Nadzornog odbora SUH-a.

Nešto ranije, 13. travnja 2024. Udruga SUH Dugo Selo održala je Izvještajnu skupštinu u restoranu Romantika. Skupštini je prisustvovao i Nenad Panian, gradonačelnik Dugog Sela. Od gostiju na Izvršnoj skupštini svakako treba spomenuti predstavnike braniteljske udruge HVIDR-a Dugo Selo i predstavnike Crnih mambi.

M.F.

GARČIN Editi novi mandat

Podružnica SUH-a iz Garčina održala je Izbornu-izvještajnu skupštinu u subotu 13. travnja 2024. godine u prostorijama Mjesnog doma u Garčinu. Skupštini je prisustvovalo 98 od ukupno 137 članova podružnice. Izvješće o radu u protekloj 2023. godini podnijela je predsjednica Edita Samardžić. Predsjednica je naglasila da je podružnica organizirala više jednodnevnih izleta te jedan

petodnevni izlet na more. Većinu izleta financirali su umirovljenici i članovi sami, dok je jedan dio financiran iz donacija Općine Garčin.

Na skupštini je predloženo novo Predsjedništvo kao i Nadzorni odbor. Oba prijedloga su jednoglasno prihvaćena. Edita Samardžić je izabrana još jedan mandat za predsjednicu, dok su za članove Predsjedništva izabrani Ivan

Sudić, Marija Svediđ, Pavo Nikić, Mato Kmet, Zdenka Samardžić, Marija Perković, Marko Karas, Katarina Balentović, Ana Hrvojević i Kata Čondić. Novi Nadzorni odbor čine Tomislav Švediđ, predsjednik, Ankica Bitunjac i Ivan Samardžić. Nakon službenog dijela Skupštine, uslijedilo je lijepo druženje uz ručak.

I.S.

PEŠČENICA Maturalci za učenike

Članice SUH-a Peščenica sastaju se svaki četvrtak kako bi se bavile kreativnim radom. Slikaju na svili, izrađuju nakit i ukrašavaju predmete koristeći se decoupage tehnikom koja je primjenjiva na svim podlogama. U njihovoj kreativnoj radionici procvjetaju i ruže od krep papira te svjetlo dana ugleda mnoštvo drugih uporabnih i ukrasnih predmeta za najrazličitije prigode.

SUH Peščenica na čelu s predsjednicom Mirjanom Novačić ostvaruje plodonosnu suradnju s Osnovnom školom Dobriše Cesarića. Podružnica pomaže, kroz donacije prikupljene od kreativnih radova, učenike slabijeg imovinskog stanja da mogu ići na maturalno putovanje. Dosad je već osam učenika bilo na maturalcu zahvaljujući njihovoj pomoći. Nakon dobro odrađenog posla, SUH-ovke s Peščenice subotom se družu i plešu.

M.F.

Sarajevo u snijegu

U drugu SUH-a Split nastavila je s brojnim aktivnostima i u travnju, pa su tako organizirali čak dva desetodnevna odlaska u toplice u susjednu BIH. Prva grupa išla je u Banja Vrućicu od 5. do 15. travnja 2024. godine, a druga grupa je boravila u toplicama u Ilidži kraj Sarajeva od 14. do 24. travnja. Kao i uvijek

dosad, bili su to prekrasni dani opuštanja za članove, gdje su osim kupanja i terapija organizirane im i plesne zabave i večere.

Svakako lijepa gesta domaćina u Ilidži bila je i oproštajna torta na kojoj je pisao natpis „Hvala na ukazanom povjerenju“. A unatoč tome što je bio travanj, članovi su u Ilidži osjetili još jedan dašak zime, te su uživali u snježnom pokrivaču. Nastavljeno je i s redovitim aktivnostima u Splitu, pa su se brojni članovi odazvali na plesnu večer 17. travnja u „Bolera“.

I nije to bilo sve, dok je predsjednica udruge Asja Tomin 1. svibnja u Radničkom domu u Zagrebu primala nagradu SSSH Povelja srce sindikalne solidarnosti za svoj vrijedan volonterski rad, ostali članovi otišli su na jednodnevni izlet u Nacionalni park Krka i Skradin. Interes je bio ogroman, napunila su se čak dva autobusa, te su članovi tako uživali u prirodnim ljepotama nacionalnog parka.

I.K.

DONJA DUBRAVA Plesnjaci svake nedjelje

U Vrpoljskoj ulici u zagrebačkoj Dubravi, u Mjesnom odboru Donja Dubrava, svake se nedjelje održavaju druženja uz živu glazbu i ples u organizaciji Podružnice SUH-a. Riječ je, naravno, o pozitivnom nastojanju da se umirovljenici i članovi podružnice SUH-a druže, održavaju međusobnu komunikaciju, ali i relaksiraju, kvalitetno provodeći vrijeme u prijateljskom zajedništvu. Tako je bilo i tijekom travnja, gdje je sve sudionike dočekala šalica tople kave, piće dobrodošlice i besplatne grickalice. Druženja počinju u 17 sati i traju do 22 sata, a nerijetko se nastave do ponoći.

Na druženju je redovito sudjelovalo 60-ak ljudi, ali ne samo umirovljenika, već polovica njih budu sindikalci iz Gornje i Donje Dubrave, koji se rado odazivaju druženjima uz ples i zajamčeno dobru zabavu. Tako da sudjeluje i staro i mlado, odnosno osobe od 40 do 85 godina starosti. Osim organizacije zabave, članovi kad treba zasuču i rukave, pa su tako nedavno marljivo prikupljali

potpise za peticiju Veće mirovine odmah! Tako su članovi prikupljali potpise na tržnici u Dubravi, ali i na glavnom zagrebačkom trgu.

M.F.

RUGVICA Veselo obilježen Praznik rada

Međunarodni praznik rada obilježava se svake godine 1.5. kao spomen na velike radničke prosvjede održane u američkom gradu Chicagu 1. svibnja 1886. godine. I tako se od 19. stoljeća slavi dan opće solidarnosti radništva. „Mi smo za rad, ali hoćemo živjeti kao ljudi!“, poručili su još 1890. zagrebački radnički govornici.

Već tradicionalno, ovaj praznik obilježila je Podružnica SUH-a Rugvica, koja je i ove godine podignula veliki šator ispred Društvenog doma u Rugvici i dijelila besplatni grah za sve mještane. Nije to bilo sve, jer su u goste pozvali i KUD Posavku iz obližnjeg Oborova, koji su im otplesali nekoliko zanimljivih plesova, i tako podignuli atmosferu. Najljepše je bilo vidjeti malene članove KUD-a koji su također izveli svoje plesne točke.

I.K.

TREŠNJEVKA SJEVER Radionice sapuna s djecom

Članice podružnice SUH-a Trešnjevka sjever, u suradnji s Malim volonterima OŠ August Šenoa i Mjesnim odborom Nikola Tesla, održale su dvije edukativne radionice o izradi sapuna u školskim prostorijama. Radionicama je prisustvovalo 30-ak djece, uzrasta od 2. do 4. razreda. Radionice su održane 25. i 26. travnja 2024. godine. Djeca su sa zanimanjem pratila upute i zajedno sa članicama naše udruge veselila se ostvarenim rezultatima.

Atmosfera je bila živahna, kako i priliči djeci tog uzrasta, a ni oduševljenje nije izostalo. Bio je to prekrasan primjer međugeneracijske solidarnosti i empatije te „prava škola za život“. Sapuni

su namijenjeni za poklon majkama i bakama za Majčin dan u svibnju. Na jesen ćemo nastaviti suradnju s radionicama točkarnja, po izboru djece.

Vesna Bečić

aktivnosti **VRBOVEC**

Oduševljeni dvorcem

Pun autobus članova podružnice SUH Vrbovec uputio se 27. travnja 2024. godine na jednodnevni izlet u Viroviticu. Prvo su razgledali crkvu sv. Roka, baroknu građevinu izgrađenu još u 16. stoljeću. Unutrašnjost crkve bogato je uređena velikim, glavnim oltarom te ima još osam pokrajnjih oltara. Nakon posjeta crkvi prošetali su do prekrasnog dvorca Pejačević koji je nedavno obnovljen. U dvorcu je smješten i muzej kojeg su razgledali uz pomoć vodiča, te su tako naučili o povijesti dvorca, kako je izgrađen između 1800. i 1804. godine, na prijelomu stilova, izmaku baroka i ranog klasicizma.

Zatim su posjetili i izložbu maketa "Virovitičani vole vlakove". Na kraju posjeta organiziran je ručak uz glazbu, te su na kraju svi bili prepuni lijepih dojmova. Mjesec dana ranije, 23. ožujka, članovi su također išli na jednodnevni izlet, u Karlovcu su posjetili slatkovodni akvarij Aquatiku i Muzej domovinskog rata. Prošetali su i gradom Karlovcem, a zatim otišli na ručak u hotel Amarilis. Vrijeme je bilo prekrasno, baš kao i ovaj izlet. **Z.H.**

LABIN

Uživanje u Budimpešti

Čak dva puna autobusa članova Podružnice SUH-a Labin otišlo je na trodnevni izlet u Budimpeštu od 26. do 28. travnja i provelo nezaboravno vrijeme i trenutke u glavnom gradu Mađarske. Članovi su tako posjetili sve važne znamenitosti, od budimskog dvorca, obale Dunava, Andraševе avenije s Trgom heroja, Milenijsku podzemnu željeznicu, dvorac Vajdahunyad, tržnicu, zgradu mađarskog parlamenta izgrađenu u neogotičkom stilu. Dakako, nisu propustili priliku se provozati i brodom po Dunavu, te i na taj način razgledati jedan od najljepših europskih gradova. Svi članovi, očekivano, bili su oduševljeni izletom.

A ranije u mjesecu, 7. travnja, na Svjetski dan zdravlja SUH Labin organizirao je za članice i članove besplatno testiranje sluha (48 osoba) i u suradnji sa Gradom Labinom, mjerenje tlaka i kontrolu šećera u krvi (137 osoba), a s ciljem ranog otkrivanja potencijalnih zdravstvenih problema, i omogućavanje pravovremene intervencije i uspješnijeg liječenja. Seniori Labinštine prepoznali su programe i aktivnosti podružnice, pa je tako 8. travnja 2024. upisan i 500-ti član! Nema kraja dobrim vijestima iz Labina.

DUBROVNIK

Ništa bez Topuskog

Svakog travnja i studenog podružnica SUH-a Dubrovnik organizira odlazak umirovljenika na 12 dana u Lječilište Topusko, pa su isto učinili od 2. do 14. travnja 2024. godine. Osim uživanja u termalnim bazenima i zdravstvenim pregledima članovi su otišli i na jednodnevni izlet u Park prirode Lonjsko polje, najveće zaštićeno poplavno područje ne samo u Hrvatskoj već u cijelom Dunavskom slivu.

U mjestu Čigoč, poznatom i kao europsko selo roda, uživali su u prekrasnoj prirodi, a dakako vidjeli su na desetine roda, koje su se krajem ožujka počeli doseljavati s juga. Nakon toga su ručali u lokalnom restoranu, a zatim se uputili i u Sisak, gdje su hodali uz Kupu i na kraju i popili kavu s prekrasnim pogledom na zelenilo i ukrašeno cvijeće. Još ranije, 9. ožujka članovi su otišli i na jednodnevni izlet u Split i Sinj.

U Splitu su s lokalnim vodičem obišli Dioklecijanove podrumе i katedralu sv. Duje, a u Sinju su posjetili Muzej sinjske alke, u kojem su naučili nešto više o alkarskim odorama, opremi i oružju. Posjetili su i crkvu Čudotvorne Gospe Sinjske, a lijepi izlet završili na objedu u konobi Pojta. **Zorana Koroman**

SVETVINČENAT

Kod franjevacа na Krku

Šezdesetak članova podružnice SUH-a Svetvinčenat iz Istre tijekom travnja uputilo se na jednodnevni izlet na otok Krk. Prva postaja bilo im je mjesto Punat gdje su razgledali stari dio grada i gdje su se susreli s predsjedništvom Udruge umirovljenika Općine Punat. Nakon toga su se uputili na obližnji otočić Košljun na kojem se nalazi prekrasni franjevački samostan.

Tamo su posjetili knjižnicu koja je najstarija i najveća na otoku Krku s fondom od oko 30.000 bibliotetskih jedinica. Dragocjenost je prvo izdanje latinskog prijevoda Ptolomejeva atlasa iz Venecije 1511. (jedan od ukupno tri sačuvana primjerka). Na kraju su obišli i grad Krk i njegove znamenitosti, od bedema, Frankopanskog kaštela, Poligonalne kule, trgova i još puno toga te su se zadovoljni vratili kući. **I.K.**

Osteoporozna opasnija od raka dojke

Ako mislite da ste premladi da bi bili zabrinuti o osteoporozu, razmislite još jednom. Kostiju postaju lomljivije kako čovjek stari, međutim strukturno slabljenje počinje mnogo ranije i nevidljivo je. Svako druga žena u dobi iznad pedeset godina doživjet će u svom životu neki lom kosti, koji je posljedica osteoporoze, međutim to će isto doživjeti i neke žene već u svojim dvadesetim ili tridesetim godinama. Mnogim čitateljima vjerojatno nije poznat podatak da ta bolest krhkih, lomljivih kostiju odnese više života nego rak dojke.

Evo i nekoliko upozoravajućih istina koje bi mogle ugroziti vaše zdravlje kostiju: kalcij u obliku dodataka nije jedino rješenje. Kalcij je od kritične važnosti za održavanje zdravlja kostiju, međutim on nije sve što je potrebno. Ustvari, mnoga ispitivanja pokazuju da određene vrste hrane zaštićuju kosti djelotvornije nego tablete. Održavanje kostiju zdravima može se pomoći konzumiranjem hrane koja sadrži vitamin D, potreban za resorpciju kalcija (mlijeko, žumanjak, pojačane žitne pahuljice) i vitamin K, koji također može pomoći resorpciju kalcija (prokulica, tamno zeleno lisnato povrće, kao špinat, kelj, kupus). Organizam valja redovito izlagati sunčevom, dnevnom svjetlu.

Slomiti kost u 30-tim godinama života nije samo loša sreća. Osim ako se radi o prometnoj nezgodi ili padu s prozora, mlada žena ne bi trebala slomiti kost. Ako žena slomi kost već nakon običnog posrtanja za vrijeme hoda ili doživi frakturu bez nekog očitog razloga, doktor bi ju trebao poslati na test za mjerenje gustoće koštane mase. Razumljivo, to se odnosi i na muškarce.

Rizik od razvoja osteoporoze se povećava

- ako ste stariji od 65 godina; ako ste ženskog spola; ako ste nakon 30-te godine života doživjeli lom kosti, koji nije bio uzrokovan nekom traumom; ako je vaša majka, baka, ili sestra doživjela lomove kosti kao odrasla osoba; ako pušite; ako ste nježne građe; ako uzimate neke lijekove, posebno kortikosteroide; ako tjelesno ne vježbate, nego vodite uglavnom sjedeći način života; ako vam je u prehrani stalno prisutan manjak kalcija.

Loše držanje tijela vaših roditelja je i vaš problem. Osteoporozna se javlja u obiteljima. Genetika je vrlo važna u toj bolesti. Ako su vaš otac, majka ili baka izgubili četiri do pet centimetara na visini ili su se pogrblili ili je bilo koji roditelj doživio lom kosti u svojoj odrasloj dobi, poduzmite preventivne mjere. Zatražite od svog liječnika savjet bi li bilo korisno započeti s hormonalnom nadomjesnom terapijom uz to što ćete provesti i promjene u prehrani i krenuti s redovnom tjelovježbom.

Nisu u pitanju samo žene

Mnogi muškarci misle da je osteoporozna bolest koja pogađa isključivo žene. Pogrešno misle. Milijuni muškaraca imaju osteoporozu. Premda je gubitak koštane mase manji u muškaraca, oni također doživljavaju bolove u leđima i frakture, uglavnom na kičmi, kuku i ručnom zglobo. Muškarci u dobi od 25 do 65 godina trebali bi konzumirati barem jedan gram kalcija dnevno, a oni stariji od 65 godina, jedan i pol gram. Tjelovježba je također važna (hodanje, jogging, itd.), jer zaštićuje gustoću koštane mase.

Testovi za koštanu gustoću ne moraju otkriti rizično stanje. Ako se ti testovi provedu samo na nekim dijelovima kostura (recimo ručni zglob, prsti, pete), mogu dati normalan nalaz, ali to ne mora značiti da je to precizna procjena zdravlja kostura. Gubitak koštane mase nije jednak u cijelom tijelu. Čovjek može više izgubiti na jednom mjestu nego na drugom. Važno je izvršiti mjerenje na kritičnim mjestima (kuk, kičma), gdje se događaju najozbiljnije frakture.

Ne postoje tablete za izlječenje osteoporoze, ali ipak farmaceutska industrija stavlja na tržište lijekove koji mogu nadomjestiti nešto koštane mase koja je izgubljena i mogu smanjiti rizik lomova kostiju, ali, nažalost, ne mogu potpuno vratiti ono što je izgubljeno.

Slično je s hormonalnom nadomjesnom terapijom koja povećava resorpciju kalcija, smanjuje gubitak kalcija i inhibira destrukciju kostiju, međutim bilo kakva zaštita kostiju prestaje jednom kad se prekine s hormonskom nadomjesnom terapijom.

dr. Ivo Belan

KAKO „SHVATITI“ STARIJE OSOBE

Odijelo za prepoznavanje starosti

Sve više zdravstvenih i obrazovnih ustanova u EU koristi GERontološko testno odijelo (GERT) kako bi naučili zaposlenike koji skrbe o starijim osobama da shvate probleme mobilnosti kod te populacije te na taj način spriječe padove, koji nerijetko završavaju i smrtnim ishodom. Riječ je o simulacijskom odijelu koje je dizajnirano na način da osoba koja ga obuče osjeti fizičke učinke povezane sa starenjem, kao što su krući zglobovi, smanjena pokretljivost i slabije držanje.

Odijelo se sastoji od posebnih cipela koje umanjuju osjećaj u stopalima, utega koji oponašaju ukočenost koljena, zapešća i lakta i steznika za vrat koji ograničava kretanje glave. Također uključuje naočale za simulaciju različitih problema s vidom kao što su tunelski vid, makularna degeneracija i katarakta, te slušalicama za poništavanje buke za simulaciju poteškoća sa sluhom.

Cilj je da osoblje koje skrbi o starijim osobama noseći to odijelo zapravo počnu više suosjećati s ljudima s kojima rade, i dakako lakše i bolje shvate koji sve problemi muče starije osobe i kroz što prolaze. Iako je odijelo proizvedeno u Njemačkoj,

najveći interes pobudio je u velikoj Britaniji gdje ga koristi sve više institucija, a cijena jednog primjerka košta 1.390 eura.

I.K.

Prazne riječi bole više od laži

Prije nekoliko dana, prvoga svibnja, obilježili smo Međunarodni dan rada. U tradicionalnom okupljanju, uz porcije graha, roštilj i druženje uz glazbeni program, mnogi stariji stanovnici s nostalgijom su se prisjetili nekih davnih dana, dok su još radili. „Ne zanima me politika, ali za radnika je bilo prije puno bolje. Odmarališta, sindikati, stanovi su se dodjeljivali. Dajte vi danas kupite stan, kada nemate dovoljno novca,“ kaže posjetitelj prvomajske proslave u jednom dalmatinskom gradu i dodaje da je on radio puni radni vijek i zaradio svoju mirovinu, ali kad ne bi dodatno zarađivao od turizma, mirovina mu ne bi bila dovoljna za život.

„Što vam je deset eura na dan za tri obroka?, upitala je umirovljenica koja se među prvima pridružila dugačkoj koloni za podjelu porcija graha, u zagrebačkom parku Maksimir. Bila je jedna od oko 40 tisuća građana koji su se došli zabaviti i usput nešto i pojesti.

Odbačeni umirovljenici

Posjetitelji parka Maksimir koji još rade ili su odradili svoj radni vijek, nisu imali lijepe riječi za današnji položaj radnika u Hrvatskoj. „Ja sam bio privatnik, poduzetnik. Svoj autotaksi sam imao 30 godina. Ali više bih volio da sam do mirovine mogao raditi u tvornici u kojoj sam se kao mladić zaposlio. Na žalost, propala je u tzv. privatizaciji. Sada su umjesto nje izgrađene poslovne zgrade s uredima koji se iznajmljuju“, rekao je umirovljeni Marko dok je sa suprugom čekao u redu za štrukle. Njegov prijatelj Boris, koji još radi, rekao je da su radnici kod nas nezaštićeni. Poslodavci ne žele povećati plaće i zapošljavaju strane radnike koji pristaju raditi za manji iznos. Među posjetiteljima u prvomajskom obilježavanju Međunarodnog dana rada u gradovima diljem cijele države, bilo je puno umirovljenika i mnogi su se žalili da je danas teško preživjeti s malom mirovinom. Tužni su jer su pošteno radili cijeli svoj radni vijek.

„Dok platiš režije i dok podmiriš sve, šta ti ostane? Ništa! To je malo, premalo. Sitno! Ako ljudi sa strane nešto ne zarade teško je preživjeti u ovakvoj situaciji.“ To je samo jedan od bezbroj komentara koje smo čuli ovih dana. Gospođa Magdalena rekla je, da je svima teška situacija i ljudi su sve siromašniji. Ja mirovinu potrošim za deset dana... I mojoj je djeci teško. Rade za inozemne firme po cijele dane. Ne stignu ništa skuhati već se nezdravo hrane. Svaki dan im dostavljaju donose ručak.“ Sramota je da većina umirovljenika odlaskom u mirovinu postaju socijalni slučajevi. Težak materijalni položaj većine umirovljenika još je teži otkako cijene divljaju. Ni puzajući rast mirovina ne može ih pratiti. Najviše su ugroženi samci stariji od 65 godina, u kojih je rizik od siromaštva čak 59,9 posto. Najniža mirovina za prosječne 32 godine radnog staža je nešto više od 400 eura, što je nedovoljno za normalan i dostojanstven život. Upravo u tome se i krije jedan od glavnih krivaca zašto su većina umirovljenika svakim danom sve siromašniji, jer odlaskom u mirovinu dobiju samo trećinu od prosječne plaće.

Pogled s dna

Sramotno je da je Hrvatska na dnu u odnosu na države u našem okruženju. Dok kod nas mirovina u odnosu na prosječnu plaću iznosi oko 42 %, u Sloveniji je taj iznos 60%, u Crnoj Gori 58%, Srbiji 50 %, Sjevernoj Makedoniji i Kosovu 47 %, a u susjednoj Federaciji Bosne i Hercegovine 43%. Na ovogodišnjem obilježavanju Praznika rada, nije bilo glavnih političara.

Da su parlamentarni izbori bili u ovom mjesecu, došli bi oni među puk i među umirovljenike, jer je političkim strankama jasno da svoje poruke i obećanja moraju njima prezentirati. Na sreću, ovaj su put poštedjeli okupljene građane svojih praznih obećanja. U predizbornoj kampanji sve stranke su se natjecale pričama o boljem statusu umirovljenika. Mnogima je glavna tema bio pravo loš položaj umirovljenika i nudili su razne prijedloge za povećanje mirovina i lagodan život, kada oni preuzmu vlast. Obećanja, udom radovanja!

Da li političari i u svom privatnom životu lažu? Da li daju lažna obećanja bliskim članovima svoje obitelji? Da li i u privatnom životu olako mijenjaju bračnog partnera? Vjerovatno ne, ali zato to bez problema rade u politici. Pretrčavaju iz jedne u drugu političku stranku, a sve samo zbog osobnog interesa. Političari u izbornim kampanjama daju

narodu bajkovita obećanja, a nakon izbora se niti ne sjećaju što su sve obećavali. Možda bi se davanje lažnih obećanja u predizbornoj kampanjama trebalo tretirati kao osmišljenu prijevaru?

Halo, nismo dementni

Još je starogrčki filozof Platon pisao kako se posvetio filozofiji, unatoč tome što se u mladosti želio baviti politikom. Došao je do spoznaje da u državi vlada opći metež, od kojega mu se zavrtilo u glavi.

I tako nakon završenih parlamentarnih izbora nitko više nije spominjao umirovljenike. Nitko u pregovorima za sastavljanje nove vlasti nije se sjetio najbrojnije populacije u državi. Prošli su izbori, konstituirati će se novi saziv Sabora, dobit ćemo i novu Vladu... a da li će se poboljšati život umirovljenika? Umirovljenici su brojna skupina različitih generacija i većina ih nije dementna. Pamte što im je obećano.

Sve dosadašnje vlade maćehinski su se odnosile prema umirovljenicima. Počevši od one koja je smanjila postotak mirovine u odnosu na prosječnu plaću, preko one koja je s predstavnicima umirovljenika imala dijalog, ali bez učinka, do one koja je od početka ignorirala umirovljenike. Ako imaš savjesti, osjećat ćeš se loše ako ne ispuniš dato obećanje. Divan je osjećaj održati danu riječ, ispuniti ono što si obećao, jer u zdravom društvu javnost je naučena da se obećanja ispunjavaju. Živi bili i doživjeli ostvarenje predizbornih obećanja o kojima su političke stranke govorile umirovljenicima u predizbornoj kampanji. Jer, u svakom radu ima dobitka, a puste riječi donose samo gubitak.

Drenka Gaković

Staž po ugovorima o djelu u ukupni mirovinski staž?

Pitanje: Ostvario sam uvjete za starosnu mirovinu i dobio rješenje. Međutim u rješenju ne vidim da su mi priznali i staž koji sam ostvario radeći dodatno po ugovorima o djelu. Pored svog posla puno sam radio i dodatne razne poslove po ugovorima o djelu i uvijek su mi bili plaćeni svi doprinosi. Mislim da se i taj staž treba priznati i uračunati. Je li to ispravno? (M.B., Krapina)

Odgovor: Prema zakonskim propisima kod obavljanja poslova po ugovorima o djelu također se uplaćuju i doprinosi za mirovinsko osiguranje. Međutim, takav rad i priznavanje staža osiguranja po toj osnovi, prilikom odlaska u mirovinu, ne priznaje se na način da bi time stekli više dana staža osiguranja. Zaposlene osobe koje odlaze u mirovinu nakon prestanka radnog odnosa neće ostvariti dodatni staž temeljem ugovora o djelu za vrijeme redovnog rada. Kod određivanja mirovine samo će se uzeti u obzir uplate u mirovinski fond, ali ne i trajanje rada. Samo nezaposlene osobe i umirovljenici mogu ostvariti staž osiguranja temeljem ugovora o djelu. Kod zaposlenih osoba staž osiguranja se određuje samo prema ugovoru o radu. Dakle, radeći po ugovorima o djelu, kao redovno zaposlena osoba, ostvarili ste veće uplate u mirovinski fond koje se uzimaju u obzir kod obračuna mirovine, ali niste ostvarili više dana mirovinskog staža.

Dvostruko oporezivanje mirovine

Pitanje: Živim u Hrvatskoj i primam mirovinu iz Nizozemske. Mirovinu mi oporezuju i u Hrvatskoj, ali i u Nizozemskoj. U Poreznoj upravi su mi rekli da ne bih trebala plaćati porez u Nizozemskoj, jer imamo ugovor s tom državom. Što da radim? (Ž.M., Donji Miholjac)

Odgovor: Točno je da Republika Hrvatska ima ugovor sa Kraljevinom Nizozemskom o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja mirovina. Sukladno tome postoji osnovno pravilo da se mirovina treba oporezivati samo u jednoj državi. Međutim, u spomenutom ugovoru određene su i iznimke od tog pravila. Iznimke se odnose na visinu ukupnih prihoda pa se npr. u slučaju prihoda većeg od propisanog cenzusa, porez mora platiti u obje države. Postoje i druge iznimke. U Vašem slučaju s obzirom da je riječ o AOW mirovini koja nije stečena na temelju nesamostalnog rada već iz državnog proračuna, Nizozemci su zadržali pravo naplate poreza na takvu mirovinu i u slučaju kad je korisnik rezident druge države ugovornice. Različito od toga, za osobe koje su ostvarile mirovinu na temelju nesamostalnog rada, porez se plaća u državi prebivališta (članak 18. stavak 1.). Navedeno bi trebalo objasniti hrvatskim poreznim vlastima koje ne bi trebale naplaćivati porez na mirovinu koja je stečena iz državnog proračuna druge države nego eventualno razliku između dvije porezne stope ako je hrvatska porezna stopa veća, a to u skladu s člankom 23, stavak 1. točka a) međudržavnog ugovora.

Da li moram ovjeravati vlastoručnu oporuku

Pitanje: Napisala sam oporuku vlastitom rukom i sve lijepo odredila. Kćer mi kaže da moram ovjeriti kod bilježnika tu oporuku jer inače ne vrijedi. Ja sam razumjela da je ovako dovoljno napisati. Teško

se krećem, a i nemam baš novca za bilježnika. Htjela bih napraviti pravilnu i valjanu oporuku kako moja djeca ne bi imala problema nakon mene. Što moram učiniti? (A.Z., Konavle)

Odgovor: Vlastoručnu oporuku je dovoljno potpisati, te ju nije potrebno dodatno ovjeravati. Takva oporuka valjana je ako je od početka do kraja napisana vlastitom rukom i ako je osoba starija od 16 godina te sposobna za rasuđivanje. Nema dodatnih uvjeta za njezinu pravnu valjanost. Kako bi nasljednici mogli ostvariti svoja prava savjetujemo da oporuka bude što jasnija i točnija u pogledu podataka o Vama kao oporučitelju, imovini koju ostavljate te s podacima o nasljednicima. Vlastoručnu oporuku ne morate nikome dati niti pokazivati, ali bi vaši nasljednici trebali znati za nju kako bi je mogli predočiti i upotrijebiti u ostavinskom postupku. Korisno je evidentirati postojanje oporuke u Hrvatskom upisniku oporuka koji vodi Hrvatska javnobilježnička komora, ali to nije obavezno.

Koliko novca mogu dobiti iz II. mirovinskog stupa

Pitanje: Spremam se u mirovinu i imam sredstva u I. i u II. mirovinskom stupu. Ne znam koliko novca mogu dobiti, jer se to mijenjalo, a navodno treba imati i neke dodatne uvjete. Ja sam uvijek imao minimalac i sada idem u prijevremenu mirovinu jer se firma gasi. Novac bi mi trebao jer moram riješiti kredite koje imam, a od mirovine ću to teško plaćati. Kako mogu sve vidjeti i doznati točne iznose? (B.E., Lovran)

Odgovor: Od 1.1.2024. kod odlaska u mirovinu može se ostvariti jednokratna isplata u visini od najviše 20% ukupno kapitaliziranih sredstava iz 2. stupa. Međutim, takvu isplatu možete ostvariti samo ako je Vaša prijevremena starosna mirovina iz mirovinskog osiguranja 1. stupa veća od najniže mirovine iz 1. stupa (stup generacijske solidarnosti). Ako se želite informirati o svim mogućnostima koje imate, savjetujemo vam da prvo zatražite informativni izračun mirovine od Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Prema tome možete vidjeti koliko bi vam bila mirovina iz 1. stupa i da li Vam se uopće isplati odabrati mirovinu iz oba stupa. Također, tek kada odlučite da Vam se isplati uzeti mirovinu iz oba stupa, možete vidjeti da li ostvarujete uvjet za jednokratnu isplatu iz 2. mirovinskog stupa.

Podatak o tome ispunjavate li navedeni uvjet svakako ćete pronaći na informativnom izračunu mirovine kojeg će te dobiti od Središnjeg registra osiguranika (REGOS) kada pokrenete postupak umirovljenja, ali je korisno znati unaprijed sve informacije kako bi donijeli odgovarajuću odluku. Ukoliko ostvarujete pravo na jednokratnu isplatu, nakon sklapanja ugovora o mirovini, taj iznos će vam biti isplaćen zajedno s prvom mirovinom prema konačnom rješenju s konačno utvrđenim iznosima mirovine. Savjetujemo vam da se unaprijed i na vrijeme informirate o svim opcijama i provjerite sve podatke u postupku pretkompletiranja i informativnog izračuna mirovine kod HZMO-a, te REGOS-a.

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo pravosuđa i
uprave

Projekt „Pravni savjeti za starije osobe
– pomicanje granica“ financiran je sred-
stvima Ministarstva pravosuđa i uprave.

pravni
savjeti

Odgovara:
Štefica Salaj
dipl. pravnik

Besplatno
pravno
savjetovanje
za članove
Sindikata
umirovljenika
radno vrijeme:
ponedjeljak,
utorak, srijeda,
petak: od
9 do 13 sati;
četvrtak: od
9 do 16 sati.
Telefon:
01/4615-797;
e-mail:
suhsavjetovaliste
@gmail.com
ili
[https://www.suh.hr/
savjeti/pitaj-pravnika/](https://www.suh.hr/savjeti/pitaj-pravnika/)

Ljubica Čikada, predsjednica Podružnice SUH-a Svetvinčenat

Živimo skromno, ali sretno

„Vlade se mijenjaju, ali mi umirovljenici smo uvijek ostavljeni po strani. Vlast kao da nije briga za nas starije. Zato smo i podržali sve zahtjeve iz peticije“

Ljubica je na čelo SUH-ove podružnice u Svetvinčenatu u Istri došla u ožujku 2024. godine, te je na tom mjestu zamijenila dugogodišnjeg predsjednika Dušana Bana. No, i Ljubica ima puno sindikalnog angažmana u životopisu, jer je članica SUH-a još od 2011. godine, te je u podružnici obavljala zadnjih godina razne zadaće, pa je tako posljednjih pet godina bila članica Predsjedništva podružnice, te se brinula za dio članstva. Naime, članstvo podružnice čine i starije osobe iz tridesetak okolnih sela, zbog čega svaki od deset članova Predsjedništva brine za članove s određenog područja.

Posljednjih godinu dana Ljubica se prihvatila i organiziranja izleta i putovanja, a najavom predsjednika da odlazi mnogi su u njoj vidjeli njezinog nasljednika.

„Iako prvotno nisam htjela biti predsjednica, nakon skoro godinu dana uvjeravanja sam prihvatila da preuzmem tu funkciju. Prijetila je opasnost da dođe do raspada podružnice, što bi bila zaista velika šteta, pa sam ipak na kraju pristala“, iskreno će Ljubica.

Ljubica je po struci krojačica, a radni vijek provela je radeći u turizmu te u pogonu Istragrafike u Rovinju. Silom prilika je morala ići u invalidsku mirovinu 2010. godine, kada je imala samo 52 godine života, pa joj je i očekivano mirovina doista niska.

„Kako moja, tako i mirovina većine naših članova kreće se između 400 i 700 eura. Ja osobno živim skromno, ali dobro, pomalo se bavimo poljoprivredom pa imamo dovoljno za osobne potrebe. Poljoprivredom se bave i ostali naši članovi, jer ipak su to sve ljudi koji žive na selu, pa si na taj način popravu budžet,

odnosno mogu si nešto priuštiti. Rijetko tko se od naših članova bavi turizmom.“

Unatoč tome što većina članova živi skromno, nitko se ne žali na svoju situaciju, dapače vole se družiti i zabavljati koliko im dozvole njihove mogućnosti, kaže nam Ljubica. Postojanje podružnice SUH-a u ovom malom mjestu u unutrašnjosti Istre svakako je veliki plus za starije osobe, koji se tako povremeno sastaju, ali i idu na putovanja i izlete.

„Organiziramo jednodnevne, a ponekad i višednevne izlete, nekad moramo ići i s dva autobusa, jer nas bude 60-70. Često odemo u toplice, družimo se za Dan žena, povodom Oluje, za Martinje, Novu godinu. Evo sad smo organizirali i okupljanje za Prvi maj, gdje smo jeli grah. Uvijek pronađemo dobar razlog za proslavu i način kako da se ponovno vidimo, i uživamo svi skupa.“

Nisu u podružnici zaboravili i na svoje puno starije i bolesne članove, pa tako ih redovito obilaze po selima i zaseocima u okolici, donoseći im potrepštine, ili ih obilaze u domovima za starije osobe u većim gradovima i to najčešće za božićne i uskršne blagdane.

Ljubica kaže kako je najteže starijim osobama koje žive same. Ona pak živi sa suprugom Dragutinom, te je u skladnom braku s njim dobila dva sina, Dragana koji je bravar, te Dinka koji je električar. Imaju i tri unuka, Manola, Ninu i Denija, koji pohađaju osnovnu i srednju školu.

„Suprug i ja imamo tu sreću pa nam djeca, snahe i unuci žive u krugu par kilometara. Uspjeli smo se snaći, odnosno od suprugove i moje starine što smo naslijedili smo svima osigurali krov nad glavom. Tako da jedni drugima pomažemo

i viđamo se često.“

Kao i sve SUH-ove podružnice, tako se i podružnica iz Svetvinčenata rado odazvala na prikupljanje potpisa za peticiju „Veće mirovine odmah!“, no unatoč tome Ljubica baš i nije preoptimistična da će se poboljšati situacija u vezi standarda umirovljenika.

„Vlade se mijenjaju, ali mi umirovljenici smo uvijek ostavljeni po strani. Vlast kao da nije briga za nas starije. Zato smo i podržali sve zahtjeve iz peticije, poput ukidanja penalizacije mirovina, nove formule usklađivanja mirovina, uvođenje 13. mirovine, povrata duga umirovljenicima, ili da se svim umirovljenim majkama, pa i meni, pridoda šest ili 12 mjeseci staža po rođenom djetetu. No, skeptična sam da će se išta bitnije promijeniti, jer sve promjene nabolje kod nas idu jako sporo.“

S obzirom da Svetvinčenat ima tek malo više od 250 stanovnika, a općina oko 2.200, veliki je uspjeh imati podružnicu od 130 članova. To bi teško bilo moguće da nema pomoći od općine, koja im redovito financijski pomaže.

„Stvarno brinu za nas, svake godine napravimo projekt u kojem tražimo potporu i općina ga uvijek prihvati. I ne samo to, općina se pobratimila s gradićem Gradanom u Italiji, te ćemo se tako pobratimiti i mi s njihovim umirovljenicima, što je svakako lijepo i pohvalno. Evo upravo se nas nekoliko članova podružnice sprema za putovanje tamo, gdje će nas ugostiti. Općina nam upravo sređuje i novi ured, a u procesu smo nabave i kompjutera i printera“, kazala je Ljubica i dodala za kraj kako će pokušati povećati broj članova, jer je nekoć prije podružnica znala imati i po 200 članova.

Igor Knežević